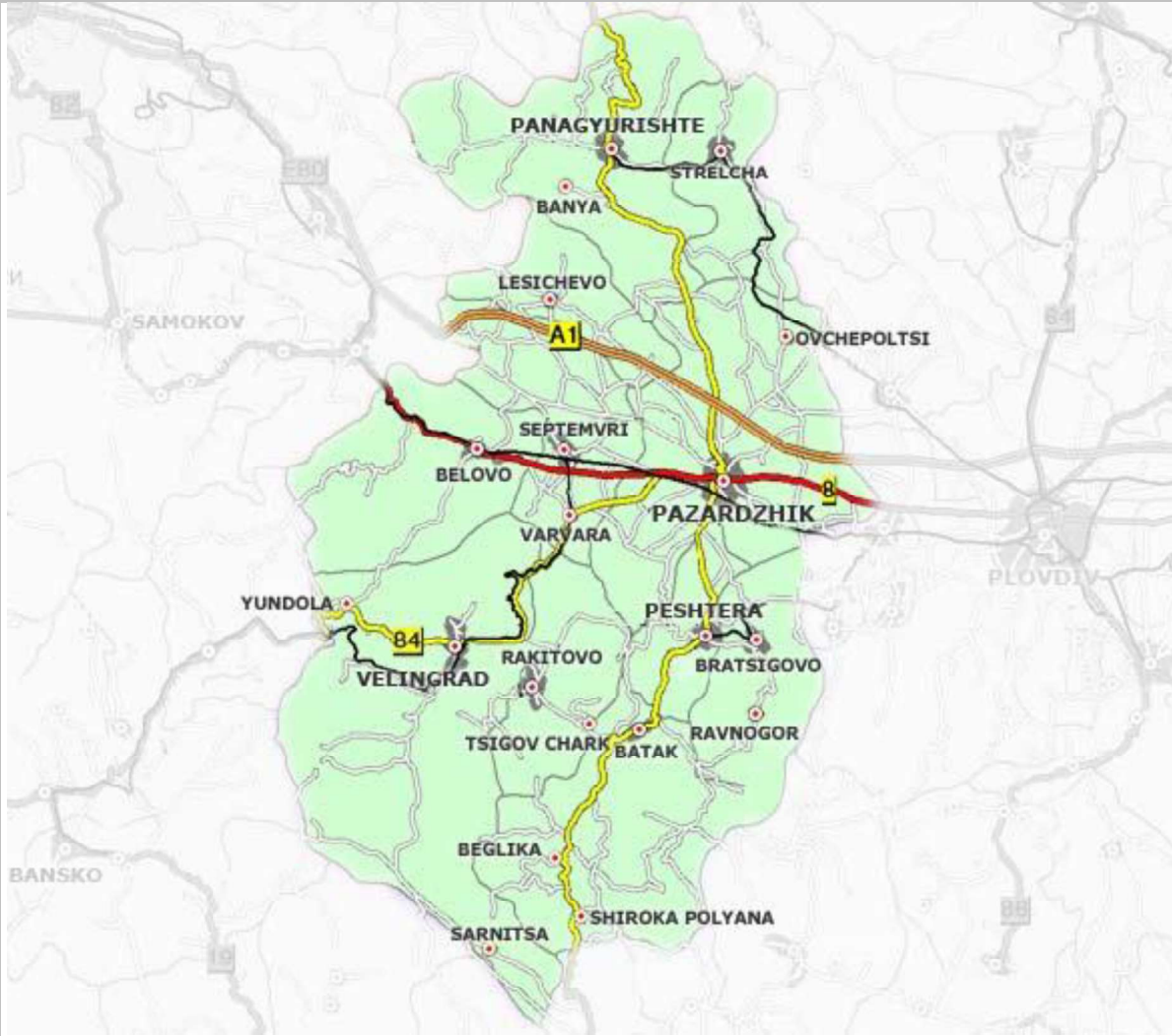

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

BULGARİSTAN PAZARCIK
(PAZARCIK) BÖLGESİ

MAYIS 2016

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

İÇİNDEKİLER

SAYFA NO:

1. GİRİŞ.....	3
2. PAZARCİK HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	4
2.1. Bölgenin Ülke Genelindeki Yeri ve Önemi	4
2.2. Ulaştırma Altyapısı.....	5
2.3. Coğrafi Bilgiler	6
2.4. Su Kaynakları.....	7
2.5. Nüfus.....	9
2.6. Eğitim	10
2.7. Pazarcık'ın (Pazarcık'ın) İlçeleri.....	10
2.7.1 Pazarcık (Pazarcık) Belediyesi	10
2.7.2 Velingrad Belediyesi.....	11
2.7.3 Panagyurişte Belediyesi	12
2.7.4 Peştera Belediyesi	13
2.7.5 Septemvri, Belovo, Lesiçovo ve Strelça Belediyeleri	14
2.7.6 Rakitovo, Bratsigovo, Batak ve Sırnitsa Belediyeleri	15
3. SOSYAL VE EKONOMİK GÖSTERGELER.....	17
4. BÖLGENİN EKONOMİK DURUMU	20
4.1. Sanayi.....	20
4.1.1. Kimya Sanayi	20
4.1.2. Maden Sanayi.....	21
4.1.3. Orman Ürünleri Sanayisi.....	22
4.1.4. Ayakkabı ve Deri Üretimi	23
4.1.5. İçecek Üretimi	23
4.1.6. Makine ve Optik Sanayi.....	24
4.2. Hizmet.....	25
4.2.1. Ticareti; Otomobil ve Motosiklet Tamiri.....	25
4.2.2. Eğitim Hizmeti, Sağlık Hizmeti ve Devlet Yönetimi	26
4.2.3. Taşımacılık, Depolama ve Posta	27

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

4.2.4. Turizm (Otelcilik ve Restorancılık)	27
4.2.5. İnşaat	29
4.3. Tarım ve Hayvancılık	29
5. BÖLGENİN ÖNDE GELEN YERLİ VE YABANCI YATIRIMCILARI	31
6. BÖLGEDEKİ BAŞLICA EKONOMİK VE TİCARİ KURULUŞLAR	38
7. BELEDİYELER İRTİBAT BİLGİLERİ	40
8. RAPORUN HAZIRLANMASINDA FAYDALANILAN KAYNAKLAR:	44

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

1. GİRİŞ

Pazarcık (Pazarcik) raporu, Bulgaristan'a ilişkin bölge düzeyinde hazırlanan raporlarımızın devamı niteliğindedir. T.C. Filibe Başkonsolosluğu Ticaret Ataşeliği tarafından alandaki bire bir görüşme, inceleme ve toplantı notlarının Bulgaristan kaynaklı veriler ile harmanlanmasıyla hazırlanmıştır. Rapor, Bölgeye ilişkin genel bir görünüm sunmasının yanı sıra, içerdiği bilgiler itibarıyla Türk iş dünyasının ticari, yatırım ve işbirliği imkânlarına dönük ihtiyaçlarını karşılamayı da hedeflemektedir.

Rapor hazırlanırken güncel bölgesel verilere ulaşmanın güçlüğü nedeniyle elde edilebilen en güncel bilgiler ile yetinilmiştir. Pazarcık (Pazarcik) raporuna, T.C. Ekonomi Bakanlığı internet portalı dış ilişkiler bölümü, Bulgaristan ülke profili, Ataşelik/Müşavirlik raporları sayfasından ulaşılabilir.

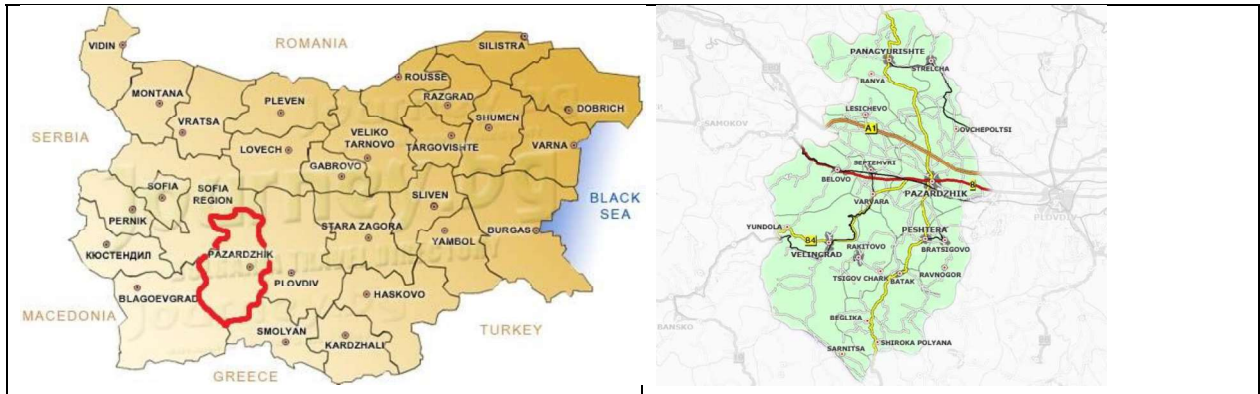
2. PAZARCIK HAKKINDA GENEL BİLGİLER

2.1. Bölgenin Ülke Genelindeki Yeri ve Önemi

Pazarcık (Pazarcik) bölgesi 4458 kilometre karelik alanı ile Bulgaristan'ın Güney-Orta bölgesinde yer alan bir ildir. Ülke topraklarının %4'nü oluşturmaktadır. Pazarcık bölgesinin Paşmaklı (Smolyan), Filibe (Plovdiv), Sofya ve Eski Cuma (Blagoevgrad) bölgeleri ile sınırları bulunmaktadır.

İle 12 belediye dâhildir: Pazarcık merkez, Batak, Belovo, Bratsigovo, Velingrad, Lesiçevo, Panagürişte, Peştera, Rakitovo, Septemvri, Strelça ve Sırnitsa. Toplam yerleşim yeri sayısı ise 117'dir. Bulgaristan'da en son gerçekleşen 2011 nüfus sayımına göre Pazarcık'ta 275.548 kişi yaşamaktadır. Bu rakam ülke nüfusunun %3,74'nü oluşturmaktadır ve **Bulgaristan da en kalabalık 7. il** konumundadır. Pazarcık nüfusunun %62'si şehirde/ kasabalarda, %38 ise köylerde yaşamaktadır.

Pazarcık ilinin Bulgaristan'ın en gelişmiş ekonomilerine sahip olan Sofya ve Filibe (Plovdiv) illerinin arasında bulunması bölgeye büyük katkı sağlamaktadır. Karadeniz'i Adriyatik Denizine bağlayan 8 nolu Pan-Avrupa Ulaştırma Koridorunun ve Batı Avrupa'yı Asya'ya bağlayan E-80 yolunun bir parçası olan Trakya otobanının da geçtiği **bölge lojistik açıdan stratejik bir yerdir**. Burgaz Limanına 310 km (otoban), Türkiye sınırına 200 km (otoban), Sırbistan sınırına 160 km (yolun büyük bir kısmı otoban) uzaklıktadır. Pazarcık bölgesinin **ekonomisi ağırlıklı olarak sanayi ve tarıma dayanmaktadır**. 2012 yılı sonu itibariyle bölgedeki doğrudan yabancı yatırımlar miktarı ülke ortalamasının iki katı altında olsa da, Pazarcık bölgesi kriz yıllarında da devamlı yabancı yatırım çekmeyi başarabilen nadir bölgelerdendir. 2009 yılına kadar istihdam sayısı itibariyle ülke ortalamasının altında kalan bölge, ekonomik krizin başlamasıyla ciddi bir düşüş yaşamış ve bu düşüş ancak 2013 yılından sonra telafi edilmeye başlanmıştır.

Pazarcık Haritası.

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

2.2. Ulaştırma Altyapısı

Pazarcık ili 8, 9 ve 10 numaralı Trans-Avrupa koridoru güzergâhında bulunmaktadır. Bölgenin topraklarından doğu-batı ve kuzey-güney yönlerinde önemli ulaştırma koridorları geçmektedir. İlçelerdeki yerleşim yerlerini ilçe merkezlerine ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf karayolu ağı bağlamaktadır. Bölgenin bu konumu belediyelerde ve ilçe genelinde ihracata yönelik üretilen ürünlerin hızlı ve verimli bir şekilde AB ülkelerine ve Orta Asya'ya ulaştırılmasını sağlamaktadır. Pazarcık bölgesinde ulusal karayolu ağına giren yolların toplam uzunluğu 739 km'dir, bunlardan 714 kilometresi asfalttır, 51 kilometresi otoban, 59 kilometresi 1. sınıf, 202 kilometresi 2. sınıf ve 427 kilometresi de 3. sınıf yoldur. Dördüncü sınıf yollar sadece kavşaklarda ve kısa yol bağlantılarında görülmektedir. Pazarcık bölgesi, 2013 yılı değerlendirmesine göre, ülke genelindeki mevcut yolların kalite düzeyi açısından en iyi 6 bölge arasında yer almaktadır. Bölgedeki yolların %52,6'sının sınıflamadaki konumu "iyi" olarak geçmektedir, ülke ortalaması ise bu oranın çok altındadır (%39,6.) Ulaştırma konusunda zorluklar sadece kış aylarında Velingrad ilçesinin dağlık bölgelerinde yaşanmaktadır. Bu zorluklar da daha çok yerleşim yerlerinin aralarındaki mesafenin uzun olması ve yolların dar ve çok virajlı olmasından dolayı temizlemeye elverişli olmamasından kaynaklanmaktadır.

Bulgaristan Karayolu Haritası.

Orta Avrupa'yı Asya'ya bağlayan ve Pazarcık ilinden de geçen ana tren hattı, bölgeyi Karadeniz'deki Varna ve Burgaz limanları, Rusçuk'taki nehir limanı ve Sofya ve Filibe'deki hava alanları ile bağlamaktadır.

**T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ**

Ulusal demiryolu ağı sayesinde şehir, ülkedeki her bir istasyona bağlıdır. Orta Avrupa'yı Asya'ya bağlayan CE-70 demiryolu hattının 60 kilometresi Pazarcık bölgesinde bulunmaktadır. Bölgedeki toplam demiryolu ağı uzunluğu ise 186 kilometredir.

Bulgaristan Demiryolu Haritası.

2.3. Coğrafi Bilgiler

Pazarcık ili Koca Balkan (Stara Planina) güneyinde, Rodop dağlarının ise kuzeyinde bulunmaktadır. Bölge Güney Bulgaristan'ın en verimli topraklarının bulunduğu Yukarı Trakya Ovası'nın en batı kısmını kaplamaktadır. Bölgenin bu konumu onun coğrafi yapısını çok farklı kılmaktadır, Yukarı Trakya Ovası'nın düz vadilerinin yanı sıra Sredna Gora, Batı Rodop ve Rila dağlarından yüksek araziler bölgenin genel görünümünü oluşturmaktadır. Pazarcık Bölgesinde bulunan şehirlerin rakımları aşağıdaki gibidir:

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

Pazardjik Bölgesinde bulunan şehirlerin rakımları.

2.4. Su Kaynakları

Su kaynakları temel olarak Meriç nehri ve nehrin yan kollarından tedarik edilmektedir. Meriç, Balkanların en büyük su havzasına sahip nehridir. Topolnitsa ve Luda Yana Meriç'in sol tarafındaki, Kriva, Yadenitsa, Çepinska ve Stara nehirleri ise Meriç'in sağ tarafındaki kollarıdır. Sol taraftaki nehirlerin su havzası Sredna Gora dağının bölgesiyken, sağ taraftaki nehirlerin havzası ise Rila ve Rodop dağlarının bölgesini oluşturmaktadır.

Pazardjik, nehirleri dışında barajları açısından da zengin bir ildir. Bulgaristan'ın önde gelen **52 barajından 9'u** burada bulunmaktadır. Bu barajların çoğu **“Batak Hidroelektrik Enerji Yolu”** nun bir parçasıdır. “Batak Hidroelektrik Enerji Yolu” toplam 8 baraj ve 3 hidroelektrik santrali içermektedir. Elektrik santrallerinin toplam kurulu gücü 225 MW'tır ve yıllık üretim kapasitesi 796 milyon kWh'tır. En büyük barajlar Batak, Golyam Beglik ve Şiroka Polyana barajlarıdır. Barajlar elektrik üretimi ve sulama dışında, balıkçılık, su sporları ve dinlenme amaçlı da kullanılmaktadır.

İl mineral su kaynakları ve kaplıcalar bakımından da zengindir. Bölge sınırları içerisinde **8 mineral su yatağı** yasa ile devlet malı ilan edilmiştir. Bunlar: “Banya” (Banya köyü, Panagyurište Belediyesi), “Belovo” (Belovo), “Bratsigovo” (Bratsigovo), “Varvara” (Varvara köyü, Septemvri Belediyesi), “Kamenitsa” (Velingrad), “Licene” (Velingrad), “Çepino” (Velingrad), “Strelça” (Strelça) su yataklarıdır. Velingrad bölgesinde bulunan Kamenitsa, Licene ve Çepino termal bölgeleri toplam 800 km² civarında bir alanı kaplamaktadır ve 80'e yakın kaynak içermektedir.

Devlet kaynakları ile sağlanan sulama sistemleri ile toplam 502.698 dekar alan sulanabilir durumdadır. Bunlardan 215.256 dönümü tamamıyla kullanılmaya müsaittir, geri kalanı ise iç kanal hatlarının tamiri ile sulamaya müsait hale gelecektir. Bölgede son yıllarda toplam 50.000 dekar arazi sulanmaktadır.

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

Yukarı Trakya Düzlüğü (Kuzey Trakya veya Bulgaristan Trakyası diye de bilinmektedir), Meriç Nehri ve Rodop, Sredna Gora dağları haritası.

"Batak Hidroelektrik Enerji Yolu" Şeması.

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

2.5. Nüfus

2011 yılı nüfus sayımına göre Pazarcık bölgesinde 246.238 kişi yaşamaktadır. Bu rakam ülke nüfusunun %3,74'nü oluşturmaktadır. Pazarcık bölgesi **Bulgaristan'ın en kalabalık 7. ilidir**, Pazarcık şehri ise 71.979 kişi ile nüfus yoğunluğu en yüksek 14. şehirdir. İl nüfusunun %68'i şehirlerde, %32'si ise köylerde yaşamaktadır. Nüfus yoğunluğu 64,5 kişi/ km²'dir.

Ülkenin genelinde olduğu gibi burada da yaşlı nüfusun her geçen gün arttığı ve gerek göç gerekse doğum oranının düşük olması sebebiyle genel nüfusun azaldığı gözlemlenmektedir. **Bölge nüfusunun 2009 yılına göre %5, 2006 yılına göre ise %7 azaldığı görülmektedir.**

Resmi istatistiklere göre Pazarcık nüfusunun %83,80'i kendilerini Bulgar (260.110), **%8,03'ü (20.350) Türk**, %5,7'si Roman (14 062) ve %2,2'si (5408) diğer etnik gruplar olarak ifade etmektedir. Ortodoks Hristiyanlar bölge halkının %82'si, Müslümanlar %14,9'unu ve diğerleri (Katolik, Protestan v.s.) %3,1'ni oluşturmaktadır.

Nüfusun yaşa göre dağılımında; 0-18 yaş grubunun toplam nüfus içindeki payı, % 18,92'dir. 18-65 yaş grubunun toplam payı %59,02 ve 65 yaş üzeri grubun payı da %22,06'dır, yani **bölge nüfusunun %60'a yakın oranı çalışabilecek durumdadır.** Bu veriler ülke ortalamasının verilerine yakındır.

Nüfusun Belediyelere Göre Dağılımı – 31.12.2011

BELEDİYE	NÜFUS	ALAN KM ²	NÜFUS YOĞUNLUĞU kişi/KM ²	BELEDİYE MERKEZİNİN NÜFUSU
PAZARCIK	120.894	636.8	189.9	74.850
VELİNGRAD	36.497	690.9	52.82	23.479
SEPTEMVRI	27.183	361.3	77.8	8.320
PANAGYURIŞTE	25.905	598.5	43.3	17.675
PEŞTERA	21.633	135.4	159.7	19.288
RAKİTOVO	15.450	246.6	62.7	8.277
BRATSIGOVO	10.184	229.4	44.4	4.386
BELOVO	9.176	336.2	26,5	3.794
BATAK	6.276	677.2	9,4	3.422
LESİÇOVO	5.749	208.9	27,5	943
SRELÇA	5.323	224.5	23,7	4.240
SIRNİTSA	4.952	112,3	44,5	3.579

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

2.6. Eğitim

Pazarcık bölgesinde toplam 220 okul bulunmaktadır. Bunlardan 87'si anaokulu, 69'u ilkokul ve ortaokul, 33'ü lise geri kalan 11'i ise okul dışı eğitim kurumları ve zihinsel engelli çocuklar için okullardır. İlde üniversite bulunmadığından meslek liseleri büyük önem taşımaktadır, bu liselerin sayısı 17'dir. Meslek liseleri, inşaat, elektrik ve elektronik, tarım, ormancılık, turizm, gıda v.b. olmak üzere hemen, hemen bütün sektörleri kapsamaktadır. Tüm okulların arasında Pazarcık Yabancı Dil Lisesi ve Pazarcık Matematik Lisesi önde gelen iki eğitim kurumudur. Pazarcık şehrinde Filibe Tarım ve Bölgesel Gelişim Üniversitesine bağlı bir eğitim-bilim merkezi de faaliyet göstermektedir. İlde 25-64 yaş grubunda yüksek tahsile sahip kişiler %16,6'dır, ülke ortalaması ise %25,6'dır.

Bölge, meslek liselerindeki niceliğini maalesef niteliğe yansıtamamıştır. Bulgaristan'ın birçok bölgesinde olduğu gibi burada da eğitim kalitesi yeterli seviyede değildir. Eğitim kalitesini belirlemek için yapılan anketlerde çıkan sonuçlara en büyük etkiyi anketi dolduranların hangi sosyal grubun üyesi oldukları göstermiştir. Eğitim kalitesine en kritik yaklaşanlar girişimciler olmuştur. **Anketi dolduran girişimcilerin %62,7'si liselerdeki eğitimi ve %48,7'si de ortaokullardaki eğitimi yetersiz bulmaktadır.** Bunun başlıca sebeplerinden birisi, ülke genelinde de olduğu gibi mesleki eğitim programlarının iş dünyasının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde uyarlanmaması olarak ifade edilmektedir. Teknolojideki hızlı değişimler yeni bilgi ve becerilere sahip olunmasını gerektirmektedir. Mesleki eğitimin, öğrenim görenlerin yeterlilik seviyelerinin artırılması ve pratik uygulamalarının fazlaştırılması yönünde geliştirilmesi gerektiği belirtilmektedir.

2.7. Pazarcık'ın (Pazarcık'ın) İlçeleri

2.7.1 Pazarcık (Pazarcık) Belediyesi

Pazarcık bölgenin il merkezidir. Nüfusu 113 bindir. Filibe'ye (Plovdiv) 37 km, Sofya'ya ise 112 km uzaklıkta bulunmaktadır. Rakımı 205 metredir. Meriç Nehri'nin her iki kıyısında yer alan şehir Güney-Orta Bulgaristan'ın Filibe'den sonra ikinci en önemli kültürel ve idari merkezidir. Bölge ekonomisinde en büyük paya sahip olan Pazarcık Belediyesi, ilde bulunan firmaların %50'sine ev sahipliği yapmaktadır. Burada ilin uzun dönem varlıklarının % 39,5'i, toplam cirosunun %46,6'sı ve toplam kârının %30'u elde edilmektedir. Şehirde Güney, Kuzey ve Batı Sanayi Bölgeleri olmak üzere **3 sanayi bölgesi** bulunmaktadır. Bunlardan en büyüğü Güney Sanayi Bölgesidir. Sektörlere, net satış gelir bazında bakıldığında, **Ticaret; araba satım ve tamiri %43'a** yakın oranla ilk sırada yer almaktadır. Ardından üretim %32 ile ikinci sırada, inşaat %6 ile üçüncü sırada ve %4 ile dördüncü sırada Tarım, ormancılık ve balıkçılık gelmektedir.

Sanayi sektöründe "DSSmith Bulgaria" (eski "Duropak Trakiya" AD- kâğıt, karton, kâğıt ve karton ürünleri üretimi), "Kauçuk" AD (Bulgaristan'da kauçuk ürünleri üreten en büyük firma ve konveyör bant, bisiklet

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

ve motosiklet lastiği üreten tek firma), “Metalik” AD (ağırlıklı olarak torna üretimi, ihracat odaklı) ve “Elhim-İskra” AD (akü üretimi ve kurşun işleme tesisi, yıllık 10 bin ton civarında) firmaları öne çıkmaktadır.

Tarım sektöründe ise ağırlıklı olarak **çeltik, sebze ve üzüm** (şarap için ve sofralık) yetiştirilmektedir. Tarım arazileri belediyenin toplam alanının %74’nü oluşturmaktadır. Tarım sektörü gelişmiş olmasına rağmen hala istenilen seviyelere ulaşamamıştır ve **işlemeye müsait boş araziler mevcuttur**.

Bölgede doğal kaynaklar da bulunmaktadır. En yaygın **mermer ve dolomit** ocaklarıdır. Bunun dışında Ognyanovo köyü bölgesinde kireçtaşı ocağı bulunmaktadır. Burada kireç taşı, saf kireç, sönmüş kireç, taş unu, çakıl gibi inşaat malzemelerinin hepsi işlenip üretilmektedir. Veliçkovo köyü bölgesinde ise taş kaplama malzemeleri ocağı mevcuttur, burada hala **araştırılmamış ve işlenmemiş granit ve gabro kaynakları olduğu bilinmektedir**.

Pazarcık belediyesinde doğa turizmi ve kültür turizmi geliştirilmektedir. Diğer yandan finansman eksikliği ve turistik yerlerin yeterince tanıtılmaması gibi sebeplerle belediye turizm potansiyelini kullanamamaktadır. “Özgürlük Adası”, “**Pazarcık Saat Kulesi**” (XVIII yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu döneminde inşa edilmiş, 1924 yılında yıkılan kule 2010 yılında tekrardan inşa edilmiştir), “Yunatsite Kazıları” (milattan önce 3. yüzyıla dayanan yerleşim yeri) ilçenin turistik yerleri olarak öne çıkmaktadır.

Pazarcık Genel Görünüm

Pazarcık Tarihi Saat Kulesi

Pazarcık, “Özgürlük Adası” Girişi

2.7.2 Velingrad Belediyesi

Velingrad, Pazardik’tan sonra bölgenin ikinci büyük ilçesidir. Velingrad Pazardik’in 45 km kuzeydoğusunda bulunmaktadır. Kasaba 1948 yılında 3 komşu köyün birleşmesi ile oluşmuştur. Nüfusu 40 bindir. Nüfusun %70,1’i Bulgar, **%23,9’u Türk**, %5,1’i ise Roman olarak kendisini ifade etmektedir. **İşsizlik oranı % 34,21’dir** ve Pazardik bölgesinin en yüksek işsizlik oranına sahip belediyesidir. İşsizlik oranının yüksek olma sebebi olarak ise; çoğu kişinin turistik hizmetler kapsamında aile işletmelerinde (misafir evleri, küçük oteller, restoranlar v.s.) çalışıyor olmaları nedeniyle çalışma bakanlığına kayıtlı olmamaları olarak gösterilmektedir.

Belediyenin ekonomisi **kereste ve mobilya sanayi ve turizme** dayanmaktadır. Burada kereste ve mobilya sektöründe faaliyet gösteren 140’ın üzerinde firma bulunmaktadır. Bu firmalar iç pazar için ve ihracat amaçlı birçok ev ve ofis mobilyası üretmektedir. Bölge için önemli bir diğer sektör olan kimya endüstrisinde

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

faaliyet gösteren Kristal AD firması Balkanlarda reçine, fenolik reçine, terebentin, çakmak toz reçine, çözücüler, tutkal v.s. üretimi yapan tek kimya tesisidir.

Turizm de bölge için önemli gelir sağlamaktadır. Bulgaristan'ın en büyük kaplıca merkezlerinden olan Velingrad, **“Balkanların Kaplıca Başkenti”** olarak bilinmektedir. Bölgede 80'e yakın mineral kaynak bulunmaktadır. Şehir ve çevresinde birçok sanatoryum, klinik, modern kaplıca ve oteller mevcuttur. Burada **6 adet 5 yıldızlı, 7 adet 4 yıldızlı ve birçok da 3 yıldızlı otel bulunmaktadır. Velingrad yılda 300 000'in üzerinde turist ağırlamaktadır.** Özellikle sağlık turizmi açısından birçok hizmet sunulan bölgede ayrıca akciğer hastalıkları tedavi edilen 380 kapasiteli sanatoryum hastane (“Sveta Petka” Hastanesi) , Rehabilitasyon Hastanesi “Sveta Marina” ve birçok balneoterapi merkezi (toprak, su ve iklim kaynaklı şifalı etkenlerin banyo, içme ve soluma şeklinde, seri halde uygulanmaları ile yapılan, ortam değişimi de sağlayarak, bu yörenin iklim ve biyolojik ortamının da etkisi altında ve kür tarzında gerçekleştirilen bir tedavi yöntemidir) hizmet vermektedir.

Velingrad Genel Görünüm

Karstik Kaynak Kleptuza

Velingrad Orman Mamulleri

2.7.3 Panagyurişte Belediyesi

Panagyurişte, Pazarcık, Velingrad, ve Semptemvri'den sonra bölgenin üçüncü büyük ilçesidir. Panagyurişte Pazarcık'ın 43 km kuzeyinde bulunmaktadır. Nüfusu 27 bindir. İşsizlik oranı %10 civarındadır. Panagyurişte gelişmiş bir sanayi merkezidir ve çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren küçük, orta ve büyük ölçekli firmalara ev sahipliği yapmaktadır.

Pazarcık ilinin toplam ticaretinden elde edilen kârın %50'si buradaki işletmelerce gerçekleştirilmektedir. **Bulgaristan'ın bakır cevherlerinin çok büyük bir kısmı** Panagyurişte'de elde edilmektedir. Bu sektörde faaliyet gösteren “Asarel-Medet” AD ayrıca **Balkanların en büyük maden işletmesidir.**

Optik ekipmanlar (savunma ve tıp sanayisi için); sektörde 1200'ün üzerinde kişi çalışmaktadır. Bulgaristan optik ekipmanlarının %90'ı; Bulgar sınır savunmasında kullanılan optik ekipmanlarının %100'ü Panagyurişte'de üretilmektedir.

Makine imalatı; bu sektördeki firmaların çoğu orta ölçekli olup 50-100 arasında işçi çalıştırmaktadırlar, sanayinin ihtiyaçlarına ayak uydurmada esnekler. Önde gelen firmalarda ortalama maaşlar 1200 Lev'a'nın üzerindedir. Panagyurişte ilçesinde tarım da gelişmiş olup, işlenen tarım arazisi miktarında 63.934 dekar ile Pazarcık'ten sonra ikinci sırada gelmektedir.

Tarih turizmi; 1949 yılında bölgeden çıkarılan Panagyurişte altın hazinesi – 9 parçadan oluşmaktadır (1 amfora, 1 fiala, 7 riton), toplam ağırlığı 6 kg 164 gr'dır, şarap içmek için kullanıldığı tahmin edilmektedir, takıma ait olan fiala 846 gr ağırlığı ve 25 cm çapı ile **antik dünyaya ait en büyük fialadır.**

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

SPA turizmi; Banya köyünde “Asarel – Medet” AD firmasının sahibi olduğu 400-yataklı dinlenme tesisi mevcuttur. **Tesis %50-%50 ortaklık yapısı şeklinde ortak yatırımcı aramaktadır.** Panagyuriste 1877-1878 Osmanlı – Rus savaşı öncesi meydana gelen Nisan Ayaklanması’nın (1876) merkezleri arasına girmektedir. “Özgürlük veya Ölüm” bayrağını diken Rayna Knyaginya buralıdır.

Panagyuriste Genel Görünüm

“Asarel-Medet” AD

Panagyuriste Altın Hazinesi

2.7.4 Peştera Belediyesi

Peştera, Pazarcık’a 20 km, Filibe’ye ise 40 km uzaklıkta bulunmaktadır. Nüfusu 20,4 bindir. İşsizlik oranı %12 civarındadır. Peştera 1989 yılına kadar (Komünizm sisteminin çöküş yılı) Bulgaristan’da sanayi merkezi olarak bilinmektedir, bu süreçten sonra ciddi gerilemeler olsa da bölge için hala önemli bir sanayi merkezi konumundadır. Son yıllarda, AB fonlarından dolayı da, bölgede hızlı bir çalışma temposu hissedilmektedir. Peştera Belediyesi, Bulgaristan’da tüm AB fonlarından yararlanmış olan bir belediyedir, kişi başına düşen **AB fon miktarı bakımından ülkenin birincisidir**. Belediye tüm altyapı işlerini tamamen fonlar ile yapmıştır.

Peştera’nın ekonomisi **sanayi ve tarım üzerine** dayanmaktadır. Ana sektörler **kimya, şarap, ayakkabı, tekstil ve kerestedir**. Burada Bulgaristan’ın şarap ve yüksek alkollü içecek üretiminde ilk sırada bulunan “**Vinprom Peştera**” AD firması bulunmaktadır. Avrupa’nın önde gelen yem katkı maddeleri, ilaçlar ve ilaç endüstrisi için ara ve aktif bileşenler üreticilerinden “**Biovet**” AD firmasının Bulgaristan’daki 4 tesisinden biri de burada faaliyet göstermektedir.

Peştera’da **ayakkabı sektörü geleneksel ve güçlüdür**. Eski devlet ayakkabı üretim tesisi komünizmin çöküşünden sonra miras olarak sektör uzmanları bırakmıştır, bu kişiler kendi fabrikalarını kurmuştur. Şu anda bu sektörde **80’in üzerinde firma faaliyet göstermektedir**. **Kültür turizmini** de geliştirmeye başlayan belediye, en son restore edilmiş turistik mekan Peristera Kalesi’ni (yine AB fonları aracılığıyla, restorasyon sonrası ziyaret için Mayıs 2014’te açılmıştır) turist çekmek amacıyla bilinen tüm turizm borsalarında (Londa, Leipzig v.s.) tanıtmıştır.

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

Peştera Genel Görünüm

"Peristera" Kalesi

"Biovet" AD- Üretim Tesisi

2.7.5 Septemvri, Belovo, Lesiçovo ve Strelça Belediyeleri

Septemvri, Belovo ve Lesiçovo Belediyeleri Pazarcık bölgesinin batı ve kuzey batısında bulunan 3 komşu belediyedir. Strelça belediyesi ise Pazarcık ilinin kuzeydoğusunda bulunmaktadır.

Septemvri, Pazarcık'a 21 km uzaklıktadır. Belediyenin nüfusu 27,6 bindir ve bölgenin 3. büyük ilçesidir. Ekonomisi çok gelişmemiştir ve işsizlik oranı %20 civarındadır. Septemvri şehrinde tren dağıtım istasyonu bulunmaktadır. Svilengrad-Kalotina tren yolu da bu istasyondan geçmektedir. **"Tren Vagonları Onarım Tesisi-99"** AD bölgenin en büyük ve en fazla istihdam sağlayan işletmesidir. Bu tesiste vagon aksları üretimi ve yük ve yolcu vagonu tamiri yapılmaktadır. Burada tarım üreticiliği de gelişmiştir. Toplam 60.000 dekara yakın tarım arazisi işlenmektedir. Septemvri'de **şifalı bitkilerden** ürünler üretimi yapan "Tombil Herb Product" OOD firması da faaliyet göstermektedir. Tesis AB standartlarına uygun inşa edilmiş modern bir işletmedir.

Belovo, Pazarcık'a 28 km uzaklıktadır. Svilengrad-Kalotina tren yolu Belovo tren istasyonundan da geçmektedir. İlçenin nüfusu 10 bindir. İşsizlik oranı %15 civarındadır. Burada Bulgaristan'ın en büyük **tuvalet kâğıdı, peçete, mutfak kâğıt havlusu ve kâğıt mendil üreticisi** olan "Belana" AD firması faaliyet göstermektedir. Firma bu ürün grubunda **Bulgaristan'da Pazar payının %30'dan** fazlasına hâkimdir. Üretimin %50'ye yakın oranı da ihracat olan firma, toplam 25 ülkeye ihracat gerçekleştirmektedir. Şehrin gelişmesi büyük oranda "Belana" AD firmasının gelişmesine bağlıdır. Belovo Belediyesi'nde bulunan mineral su kaynakları burada mineral su şişeleme ve gazoz üretim tesislerinin de geliştirilmesine yardımcı olmuştur. Bunun dışında ilçede **kereste sanayi işletmeleri, kum ve çakıl ocakları** bulunmaktadır.

Lesiçovo, Pazarcık'a 28 km uzaklıktadır. Belediyenin nüfusu 5,6 bindir. Ekonomisi gelişmemiştir **ve işsizlik oranı %35 civarındadır**. Belediye ekonomisinin gelişme sürecinde tarım hep lider ve bölge halkına en çok istihdam sağlayan sektör olmuştur. **Pazarcık ilinin en gelişmemiş ilçesi olan Lesiçovo'da** belli başlı bir yatırım bulunmamaktadır. İl hiç azalmayan yüksek işsizlik oranı ile dikkat çekmektedir.

Strelça, Pazarcık'a 43 km uzaklıktadır. Belediyenin nüfusu 5,1 bindir. İşsizlik oranı %14 civarındadır. Bölge ekonomisinde en büyük payı **gül yetiştiriciliği** almaktadır. Burada toplam **5000 dönüme yakın gül çiçeği yetiştirilmektedir**. Yetiştirilen güllerin çoğu gül yağı üretimi için kullanılmaktadır ve Bulgaristan'ın **gül yağının %40'ı** burada üretilmektedir. Bir kilogram gül yağı üretimi için 3,5 ton gül çiçeği gerekmektedir, Strelça'da ise **yıllık 1,5 ton gül yağı üretilmektedir**. Fransa, ABD, Japonya v.b. ülkelerden büyük parfüm üreticileri buradan düzenli olarak alım yapmaktadır. Her yıl düzenlenen **Strelça Gül Festivali**, son yıllarda tüm ülke çapında ve yurt dışından çok sayıda ziyaretçi çekmektedir, bununla birlikte gül bölge için sadece tarım ürünü olmaktan çıkmış artık turistik bir ürün haline de dönüşmüştür. İlçe

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

turizmine katkı sağlayan diğer bir faktör ise, belediye sınırları içinde **Trak kabilelerine ait 300'den fazla höyük bulunmasıdır.**

“Tren Vagonları Onarım Tesisi-99”AD

Belovo Tren İstasyonu

Strelça Gül Bahçeleri

2.7.6 Rakitovo, Bratsigovo, Batak ve Sırnitsa Belediyeleri

Batak, Bratsigovo, Rakitovo ve Sırnitsa Belediyeleri Pazarcık bölgesinin güney ve güneydoğusunda bulunan 4 komşu belediyedir.

Rakitovo, Pazarcık’a 44 km uzaklıktadır. Belediyenin nüfusu 15,8 bindir. Ekonomisi gelişmemiştir ve **işsizlik oranı %31 civarındadır**. Bölgede yatırımcı ve işveren sayısı kısıtlıdır, bu yüzden işsizlik oranı yüksektir. Çok fazla iş imkânı bulunmamaktadır. Belediyenin ekonomisi **kereste endüstrisine** bağlıdır. Bu sektör en fazla istihdam sağlamaktadır. En büyük payı ahşap kiriş, döşeme ve lambri üreten firmalar almaktadır. Mobilya üretimi de gelişmiştir ve iç piyasa ve dış piyasaya hizmet vermektedir. Şehirde **ekobriket üretim tesisi ve maden suyu depolama tesisi** bulunmaktadır. Rakitovo Belediyesi’nin öncelikli hedefleri arasında **turizmi** geliştirmek vardır. Hâlihazırda bölgede tatil kompleksi “Tsigov Çark”, “Lepenitsa” mağarası, “Biyosfer Rezervi Mantaritsa” ve “Tsepina Kalesi” gibi turistik yerlerin dışında av turizmi de geliştirilmiştir. Burada av alanları ve avcılarının dinlenebilmesi için yerler de mevcuttur.

Bratsigovo, Pazarcık’a 24 km uzaklıktadır. Belediyenin nüfusu 9,6 bindir. Ekonomisi çok gelişmemiştir ve işsizlik oranı %19 civarındadır. Bölgedeki en büyük firmalar **kereste sanayi, tekstil, gıda ve mermer üretiminde** faaliyet göstermektedir. Tarım sektörü bölge için önemlidir. Son derece elverişli doğa ve iklim koşulları hemen, hemen her türlü sebze yetiştiriciliğine uygundur. Buradaki çiftçiler özellikle erken, orta ve geç yetiştirilen patates üretiminde uzmanlaşmışlardır. Bölgede turizm çok fazla gelişmemiştir, belediyenin bu konuda çalışmaları devam etmektedir.

Batak, Pazarcık’a 37 km uzaklıktadır. Belediyenin nüfusu 6 bindir. Ekonomisi çok gelişmemiştir ve işsizlik oranı %20 civarındadır. Ekonomiye canlı tutan başlıca sektörler **kereste sanayi ve turizmdir**. Ormanlar belediyenin %85’ini kaplamaktadır ve 50.000 hektarın üzerindedir. Buradan her yıl büyük miktarlarda ağaç temin edilmektedir. **Batak bölgesinde köy turizmi, dağ turizmi, av ve balıkçılık turizmi olmak üzere, turizmin birçok dalı geliştirilmiştir**. Elverişli coğrafi koşulları ve suya zengin yapısıyla Batak bölgesi özellikle Batak, Şiroka Polyana, Golyam Beglik ve Beglika barajları etrafında birçok turistik mekâna ev sahipliği yapmaktadır. Özellikle “Batak Barajı Tatil Köyü” çok fazla turistik hizmet sunmakta ve yüksek kapasitesi ile turistlerin ilk tercihleri arasında yer almaktadır.

Sırnitsa, Pazarcık’a en uzak belediye konumundadır ve 90 km uzaklıktadır. 2015 yılına kadar Velingrad Belediyesine bağlı olan Sırnitsa 2015 yılının başında ayrılarak müstakil bir belediye olmuştur. Belediyenin nüfusu **5 bindir ve büyük bir çoğunluğu Pomaklardan oluşmaktadır**. Bölge halkı geçimini **kereste**

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

sanayi, hayvancılık, patates yetiştiriciliği, mantar ve şifalı bitkiler ticareti ve balıkçılıktan kazanmaktadır. Sırnitsa bölgesinde kereste sanayide faaliyet gösteren 100'ün üzerinde firma bulunmaktadır. Bu firmalar Paşmaklı (Smolyan) Eski Cuma (Blagoevgrad) ve Pazarcık bölgesinden olmak üzere toplam 29 ağaç kesim noktasından orman ürünlerini işlemektedir. Ormanlar belediyenin %80'ni oluşturmaktadır.

Sırnitsa'nın patatesi de meşhurdur ve yılda **5000 tonun üzerinde patates üretilmektedir.** Bunun dışında tekstil sektöründe faaliyet gösteren “Sunay” OOD firması özellikle bölgedeki kadınlara iş sağlamaktadır. Firma sektöründe uzmanlaşmış bir işletmedir ve aralarında “H&M” markasının da bulunduğu birçok yerli ve yabancı marka için üretim yapmaktadır. Zengin su kaynakları, güzel doğası ve farklı turizm dallarında sunduğu hizmetler ile Sırnitsa turistler için ilgi çeken bir yerdir ve yılda 15.000 üzerinde turist burayı ziyaret etmektedir. Özellikle **Sırnitsa Barajı'nın çevresinde birçok tatil köyü ve otel** bulunmaktadır.

Sırnitsa Genel Görünüm

Biyosfer Rezervi “Mantaritsa”

“Batak” Barajı

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

3. SOSYAL VE EKONOMİK GÖSTERGELER

Gösterge		Yıl					
		2009	2010	2011	2012	2013	2014
1	Bölge GSYH (milyon EUR)	439	985	1 003	1 056	1 005	
2	Bölge Kişi Başına GSYH (EUR)	2 962	3405	3 650	3 873	3 714	
3	31.12. Tarihi İtibariyle Nüfus - Toplam (Sayı)	290 614	287 910	273 803	271 721	269 287	266 549
4	31.12. Tarihine Kadar Nüfus - Erkek (Sayı)	142 096	140 688	134 803	133 712	132 375	130 829
5	31.12. Tarihine Kadar Nüfus - Kadın (Sayı)	148 518	147 222	139 000	138 009	136 912	135 720
6	Doğal Artış Oranı (1 000 kişi başına) - ‰	-2.5	-3.4	-4.6	-4.5	-4.2	-5.3
7	Çocuk Ölüm Oranı (1 000 canlı doğmuş bebek başına) - ‰	7.7	9.3	14.6	11.3	11.1	8.1
8	Ölüm Oranı - toplam (1 000 kişi başına) - ‰	13.2	13.5	14.6	14.3	13.9	15.0
9	Ölüm Oranı - Erkek (1 000 kişi başına) - ‰	14.4	14.6	16.0	15.0	15.2	16.0
10	Ölüm Oranı - Kadın (1 000 kişi başına) - ‰	12.0	12.3	13.3	13.6	12.7	14.0
11	Ortalama Sözleşmeli İstihdam Edilen Kişi Sayısı	67 803	61 272	61 892	60 231	59 845	60 089
12	Sözleşmeli İstihdam Edilenlerin Ortalama Yıllık Maaşı (EUR)	2 882	3 122	3 266	3 519	3 725	3 923
13	Ekonomik Faaliyet Oranı- 15 - 64 yaş grubu (%)	68.1	68.5	66.1	64.2	64.5	66.6
14	İstihdam oranı - 15 - 64 yaş grubu (%)	61.5	57.8	54.0	52.4	56.0	59.6
15	İşsizlik oranı (%) ¹⁾	9.4	15.5	18.1	18.3	13.0	10.4
16	31.12. İtibariyle İstihdam Bürolarına Kayıtlı Olan İşsiz Sayısı	18 375	17 786	17 377	19 251	19 317	17 331

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

17	25-64 Yaş Grubu Nüfus İçerisinde Üniversite Mezunu Nispi Oranı (%)	15.2	15.2	16.9	16.8	16.6	15.3
18	25-64 Yaş Grubu Nüfus İçerisinde Lise Mezunu Nispi Oranı (%)	59.4	59.2	56.1	55.2	57.3	57.8
19	25-64 Yaş Grubu Nüfus İçerisinde Orta veya İlk Okul Mezunu Nispi Oranı (%)	25.4	25.6	27.1	28.0	26.1	26.9
20	31.12. Tarihi İtibariyle Hastane Tesisleri Sayısı	13	13	13	13	13	13
21	31.12. Tarihi İtibariyle Hastane Tesislerinde Yatak Sayısı	1 862	1 927	1 896	2 020	2 026	1 901
22	Her 10 000 Kişi Başına Hastane Tesislerinde Doktor Sayısı	28.0	28.7	31.1	31.5	31.6	30.1
23	31.12 Tarihi İtibariyle finansal olmayan işletmelere yapılan doğrudan yabancı yatırım (bin EUR)	263 203	335 732.5	397 258.9	431 090.9	460 436.5	472 034.6
24	Uzun vadeli duran varlıklar elde etme için yapılan harcamalar (bin EUR) ²⁾	156 677	134 953	174 156	176 951	170 269	207 776
25	Ciro (bin EUR) *	1 473 681	1 660 986	1 751 488	1 888 199	1 920 549	1 99 7831
26	Üretim (bin. EUR) *	1 032 156	1 23 4457	1 303 262	1 437 331	1 449 596	1 502 486
27	Faktör harcamalara göre katma değer (bin EUR) *	393 570	491 121	493 326	531 318	495 727	494 681
28	Bölgedeki tüm işletmeler baz alınarak, bölgede 9 kişiye kadar çalışanı bulunan işletmelerin nispi oranı (%)	91.0	91.8	91.7	92.2	92.2	92.3
29	Bölgedeki tüm işletmeler baz alınarak, bölgede 10-49 kişi arası çalışanı bulunan işletmelerin nispi oranı (%)	7.3	6.6	6.8	6.3	6.4	6.3
30	Bölgedeki tüm işletmeler baz alınarak, bölgede 50-249 kişi arası çalışanı bulunan işletmelerin nispi oranı (%)	1.5	1.4	1.3	1.3	1.2	1.2
31	Bölgedeki tüm işletmeler baz alınarak, bölgede 250'den fazla çalışanı bulunan işletmelerin nispi oranı (%)	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
32	Otoban Uzunluğu (km)	51	51	51	51	51	51
33	Birinci Sınıf Yolları Uzunluğu (km)	59	59	59	59	59	59

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

34	İkinci Sınıf Yolları Uzunluğu (km)	202	202	202	202	202	202
35	Üçüncü Sınıf Yolları Uzunluğu (km)	427	427	427	427	427	427
36	Demir Yolları Uzunluğu (km)	186	186	186	186	186	186
37	Ar-Ge İçin Harcanan Para (bin EUR)	..	..	..	..	3 580	8 871
38	Ar-Ge Alanında Çalışan Kişi Sayısı	133	127	119	132	143	124
39	İnternete erişimi olan hanelerin nispi oranı (%)	23.8	25.9	38.7	40.4	36.1	52.8
40	16-74 yaş grubu düzenli olarak internet kullanıcıların nispi oranı (%)	35.9	34.8	43.6	39.1	27.3	44.8
41	Konut Binaları (Sayı)	88 315	88 393	86 720	86 784	86 811	86 869
42	Konut Sayısı	129 979	130 464	126 277	126 501	126 634	126 806
43	İnsan Barındırma Araçları Sayısı	79	87	92	57	57	61
44	Gerçekleştirilmiş Konaklama Toplam Sayısı	344 087	311 123	363 470	399 604	435 022	451 009

Kaynak: NSİ-Bulgaristan İstatistik Enstitüsü

1)Arazi satın alımı dahil.

* Göstergeler, Milli İstatistik Enstitüsü'ne faaliyetleri ile ilgili yıllık raporlarını ibraz eden tüm finansal olmayan işletmeler ele alınarak, Yapısal İş İstatistiği metodolojisine göre hesaplanmıştır.

.. Gizli veriler

- Örneği bulunmamakta, Tarih: 07.04.2016

Ekonomik kriz öncesi işsizlik oranı %5 olan Pazarcık bölgesinde, 2007 ve 2008 yıllarında bu oran ülke ortalamasının altında kalmıştır. Ekonomik krizin emek piyasasını etkilemesiyle, 2012 yıllarında bölgedeki işsizlik oranı %18,3'e ulaşmıştır. Bu dönemde ülke ortalaması ise %12,3'tür. 2013 yılında hareketlenmeye başlayan piyasa aynı yıl içinde işsizlik oranının %13 düşmesini sağlamıştır. Son yıllarda işsizlik oranı %11'ler civarında olan bölgede, 2016 itibarıyla 18.000'e yakın işsiz bulunmaktadır. İşsizlik ülke ortalamasının biraz üzerindedir. **İlde, yüksek işsizlik nedeniyle yatırım yapıldığında kurumlar vergisinden muafiyet sağlanacak 8 ilçe belediyesi bulunmaktadır.** Bunlar Batak, Belovo, Bratsigovo, Velingrad, Lesiçovo, Rakitovo, Septemvri ve Sırnitsa belediyeleridir.

Sözleşmeli istihdam edilen kişi sayısı 60.000'in üzerindedir, bu kişilerin ortalama maaşının 326 EUR olduğu gözükmektedir. Maaşlarda ilçeler bazında ve sektörel olarak bakıldığında büyük farklılıklar olduğu görülmektedir. Bulgaristan İstatistik Enstitüsü'nün bölgeye ilişkin istatistiklerine göre **Panagyurişte, Pazarcık Merkez ve Peştera ilçelerinde ücretler daha yüksektir**, sektörel olarak ise en yüksek maaşlar Elektrik, üretim ve dağıtım, gaz dağıtım (ortalama maaş 562 EUR), Sağlık ve sosyal hizmetler (ortalama maaş 450 EUR), Devlet yönetimi (ortalama maaş 388 EUR), Eğitim (ortalama maaş 367 EUR), Finans ve sigortacılık (ortalama maaş 352 EUR) ve Tarım, ormancılık ve balıkçılık (ortalama maaş 318 EUR) sektörlerinde verilmektedir.

Pazarcık ilinde işletmelerin %92,3 gibi çok büyük kısmını mikro işletmeler (9 kişiye kadar çalışanı olan), %6,3'nü orta işletmeler (10-49 kişi arasında çalışanı bulunan) ve **%1,4'nü makro işletmeler** (50'nin üzerinde çalışanı olan) oluşturmaktadır.

4. BÖLGENİN EKONOMİK DURUMU

Bölgenin istatistiklerine bakıldığında Pazarcık'ın **ülke GSYİH'sının %2,4'nü ürettiği** görülmektedir. Kişi başına düşen GSYH göstergesine göre ise bölgenin payı ülke ortalamasının neredeyse iki katı altındadır. Pazarcık ilinin ekonomisi ağırlıklı olarak **sanayi ve tarıma** dayanmaktadır. 2013 yılı verilerine bakıldığında **1,002 milyon olan bölge GSYH'nin 385 milyon Euro'sunun sanayiden, 396 milyon Euro'sunun hizmet sektöründen ve 80 milyon Euro'sunun da tarım sektöründen elde edildiği** görülmektedir. 2012 yılının sonlarına doğru bölgedeki doğrudan yabancı yatırımların tutarı kişi başına 1580 Euro'ya ulaşmıştır, ama yine de 3005 Euro olan ülke ortalamasının neredeyse iki katı altında kalmıştır. Kriz yıllarında da devamlı yabancı yatırım çekmeyi başarabilen il, ülkedeki diğer illerin aksine gelişebilmiştir. **En büyük yatırımlar gıda, optik ve ilaç sektörlerine yapılmıştır.**

31 Ocak 2014 yılı itibariyle Avrupa Birliği Fonlarından Pazarcık belediyelerine yapılan ödemeler kişi başı 182,97 Euro'dur ve 194,7 Euro olan ülke ortalamasına çok yaklaşmaktadır. AB Fonlarından en fazla yararlanabilen belediyeler Peştera (Kişi başı 719,9 Euro) ve Panagyurişte (kişi başı 595,3 Euro) Belediyeleridir, en az yararlanan ise Septemvri Belediyesi (Kişi başı 41,20 Euro) olmuştur.

4.1. Sanayi

Pazarcık Bölgesinin **GSYİH'nin %44,70'ni sanayi** oluşturmaktadır. Bölgede çalışanların 1/3'den fazlası sanayi sektöründedir. Bölge için önem taşıyan sanayi sektörleri: kimya endüstrisi, maden sanayi, orman ürünleri sanayisi, ayakkabı ve deri üretimi, içecek üretimi ve makine ve optik sanayidir. (Bölgede faaliyet gösteren büyük işletmelerin listesine raporun 30-37 sayfalarından ulaşabilirsiniz.)

4.1.1. Kimya Sanayi

Kimya endüstrisinin önde gelen alt sektörleri kauçuk, plastik, akü ve ilaç üretimidir. Bu alt sektörler genelde sektörlerinde ülke genelinde de lider firmalarca temsil edilmektedir.

Bölgedeki kauçuk sanayisinin büyük payına Bulgaristan'ın en büyük kauçuk ürünleri üreticisi olan **“Kauçuk” AD** şirketi sahiptir. Pazarcık şehrinde bulunan “Kauçuk AD” şirketi yılda 600 bin metre konveyör bant, 5 milyon metre kauçuk hortum ve 1000 ton rejenere kauçuk üretmektedir. Firmanın üretiminin %60'ı ihracat odaklıdır ve AB ülkeleri dışında ABD, Mısır ve Birleşik Arap Emirliklerine de ihracat yapmaktadır. Plastik ve kauçuk üretiminde bölgede öne çıkan bir diğer işletme ise Panagyurişte'de bulunan **“Bunay” AD firmasıdır**. Toplam 23 bin m² alanda bilinen bütün yöntemler ile plastik, kauçuk ve bakelit detaylar üretilmektedir. Üretiminin %70'i ihracat odaklıdır ve başta **AB ve Türkiye olmak üzere birçok ülkeye ihracat** gerçekleştirmektedir. Aralarında “Liebherr”, “İkea”, “İtın” ve “Atalas Kopko” gibi markaların bulunduğu birçok firmaya ürün tedarik etmektedir.

Avrupa'nın önde gelen yem katkı maddeleri, ilaçlar ve ilaç endüstrisi için ara ve aktif bileşenler üreticilerinden **“Biovet” AD firmasının** Bulgaristan'daki 4 tesisinden biri de Peştera'da bulunmaktadır. Firma üretiminin %98'ni, 90'dan fazla ülkeye ihraç etmektedir, Bulgaristan Ticaret ve Sanayi Odasının verilerine göre **Bulgaristan'da en fazla ihracat yapan 6. firma** konumundadır.

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

Kimya sektörünün bir diğer önemli firması akü üretimi ve kurşun işleme tesisine sahip olan “Elhim-İskra” AD şirkettir. Ülkenin önde gelen akü üreticilerinden olan “Elhim İskra” AD yakın geçmişe kadar yıllık 40 bin ton kurşun işleme kapasitesi ile sektör lideri konumundayken, hâlihazırda yıllık sadece 10 bin ton kapasite ile çalışan işletmenin, tam kapasite ile çalışmadığı görülmektedir.

“Biovet” AD-Peştera

“Bunay” AD- Panagyurişte

“Kauçuk” AD’nin ürünlerinden

4.1.2. Maden Sanayi

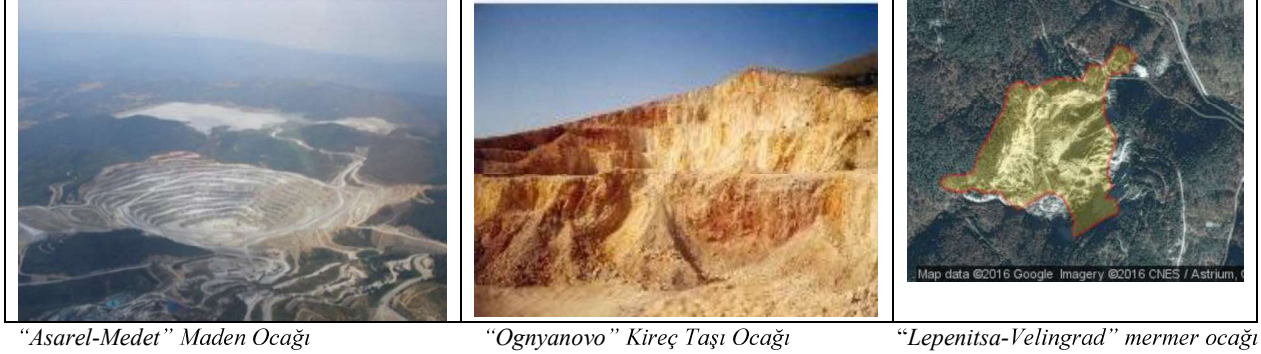
Maden sanayi bölge ekonomisi için belirleyici sektörlerdendir. Burada metal ve metal olmayan birçok maden ocağı bulunmaktadır. **Balkanların en büyük bakır ve pirit konsantreleri üreticisi “Asarel Medet” AD firması Panagyurişte de** faaliyet göstermektedir. Burada Asarel ve Medet isimli iki maden ocağı işlenmektedir. İşletme gerek iç, gerekse de dış piyasa için yüksek **kaliteli bakır konsantreleri ve katot bakır** tedarik etmektedir. Firma tesislerinde yıllık 13 milyon ton bakır cevheri işlemekte ve toplamda 1700’e yakın kişiye de istihdam sağlamaktadır. Şirket ayrıca Pazarcık bölgesinde en fazla kişiye istihdam sağlayan işletme konumundadır.

Pazarcık ilinde cam ve porselen-cam sanayi hammadde tedariki için ocaklar da mevcuttur. Belovo bölgesinde “Malik Gaytanovets” ocağından Filibe, Razgrad ve Burgaz şehirlerindeki **cam sanayi için dolomit** temin edilmektedir. “Vatiya” madeninde ise porselen-cam sanayisinde kullanılmak üzere **muskovit taşı** çıkarılmaktadır. Metal olmayan madenlerden en yaygın olanları taş kaplama ocaklarıdır. Tsrınça köyü yakınlarında “Sveti Petır” ve “Lepenitsa-Velingrad” mermer ocakları, “Bratsigovo” ve “Sveti Konstantin” (Peştera) riylit ocakları, “Boşulya” siyenit ocağı, “Vinogradets” ve “Vetren” gabro ocakları bulunmaktadır. Bu madenlerden sadece “Lepenitsa-Velingrad” mermer ocağı aktif çalışmaktadır. Diğer ocaklardaki taşlar, dekoratif etki bakımından kaliteli olmalarına rağmen, ocakların düşük randımanı, düşük verimi, pazar eksikliği ve dış rekabet yüzünden aktif çalışmamaktadır.

Bölgede inşaat malzemelerinin ana tedarikçisi “Ognyanovo-K” AD şirkettir. Ognyanovo ve Kapitan Dimitriev köyleri yakınında bulunan madenlerden kireçtaşı, mozaik taşı, kırma taş ve çakıl temin etmektedir. Kireç ürünleri üretiminde ülke lideri olan firmanın iki tesisinden birisi (daha büyük olanı) burada bulunmaktadır. Tesiste sönmüş kireç, sönmemiş kireç, hidrolik kireç gibi ürünlerin hepsi üretilmektedir.

Bir başka metal olmayan maden ocağı ise kil ocaklarıdır. Belovo ve Panagyurişte belediyeleri bölgesinden seramik sektörü için kil tedarik edilmektedir. Bunun dışında Golemenovo köyü ile Çernogorovo köyü arasında olan bölgedeki **kil incelenmiş ve değerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir**. Bu bölgede seramik üretimini geliştirebilme potansiyeli mevcuttur.

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

4.1.3. Orman Ürünleri Sanayisi

Bulgaristan orman varlığı zengin bir ülkedir. Orman ürünleri üretimi, kâğıt karton üretimi ve mobilya üretimi Bulgaristan'ın önemli sektörlerindendir. Bu sektörlerden ürün ihracatı ülkenin 2013 yılı ihracatının %4'ni oluşturmaktadır. Bu sektörlerdeki çalışanların %80'den fazlası orta ve küçük ölçekli işletmelerde çalışmaktadır. Ülkedeki çoğu sektörde tutunma sıkıntısı yaşayan orta ve küçük çaplı işletmeler için bu istatistik, sektörün önemini göstermesi açısından önemlidir. **İhracat yapılan başlıca ülkeler arasında Türkiye, Yunanistan, İtalya ve Fransa bulunmaktadır.** Türkiye'nin komşu ülke olması ve kerestede büyük tüketici olması hasebiyle, Dünya Ticaret Örgütü'nün verilerine göre, Bulgaristan'ın toplam 43 milyon ABD değerindeki kereste ihracatının yaklaşık %60'ı Türkiye'ye yapılmaktadır.

Pazarcık bölgesi Bulgaristan'ın büyük dağlarından olan Rila, Rodoplar, Orta Orman (Sredna Gora) dağlarından parçalar içermektedir. Pazarlık bölgesinde **ormanlar 258 bin hektar ile bölgenin %55'ni kaplamaktadır.** Toplam orman hacmi 58 milyon m³'tür. Bunlardan %75'ini iğne yapraklı ağaçlar, %16'sını geniş yapraklı ve uzun boylu ağaçlar kalan %9'nu ise kısa boylu ağaçlar ve çalılıklar oluşturmaktadır. Ormanlar yılda 788 bin m³ artmaktadır. Geçmiş 15 yılın verilerine bakıldığında bu bölgedeki ormanların doğru yönetildiği ve kesimlerin programlı yapıldığı, önümüzdeki yıllarda da ağaç tedariki konusunda sıkıntı yaşanmayacağı tahmin edilmektedir.

Pazarcık bölgesinde, asıl orman ürünleri (tomruk, tel direği, maden direği, sanayi odunu, kâğıtlık odun, lif yonga odunu, sırik, çubuk, yakacak odun) temini dışında, bu orman ürünlerinin işlenmesi ile meydana gelen kâğıt, karton, mobilya v.s. ürünlerin üretimi de gerçekleştiren birçok işletme faaliyet göstermektedir. **Orman ürünleri üretiminde bölgede 378 firma çalışmaktadır.** Bu firmalar **toplam 1900 civarında kişiye istihdam** sağlamaktadır. Bu sektörde Pazarlık bölgesi firma sayısı olarak önde olsa da, Lofça bölgesi en fazla kişiye istihdam sağlayan bölgedir. Başlıca işletmeler "Amos-AB" OOD (Velingard), ET "Sigma Batak"

(Batak), "Les Plyus" (Velingrad), Rodopi AD (Belovo), Sokola AD (Peştera), "İreli" OOD (Pazarcık), "Palisandır" OOD (Rakitovo), "İvve" OOD (Rakitovo)'dur.

Kâğıt ve karton üretiminde toplam 44 firma faaliyet göstermektedir ve **1350 kişiye istihdam** sağlamaktadır. Bu sektörde öncü firmalar "DSSmith Bulgaria" (Pazarcık) ve "Belana" AD (Belovo)'dur. Belovo Belediyesinde faaliyet gösteren **"Belana AD" firması, peçete, mutfak kâğıt havlusu ve kâğıt mendil ürün grubunda Bulgaristan'da Pazar payının %30'dan fazlasına hâkimdir ve piyasa lideridir.** İşletmenin yıllık üretim kapasitesi 58 milyon tondur. Üretimin %50'ye yakın oranı da ihracat olan firma, toplam 25 ülkeye ihracat gerçekleştirmektedir.

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

Mobilya üretiminde ülke genelinde en çok firma Pazarcık bölgesinde bulunmaktadır. Burada 182 firma toplam 1375 kişiye istihdam sağlamaktadır. Mobilya üretim firmaları genelde Pazarcık, Velingrad ve Bratsigovo belediyelerinde yoğunlaşmıştır. ET “Blagoy Angelov Kolorado” (Pazarcık), “Lem Komers OOD” (Pazarcık), “BMD Mebeli” OOD (Pazarcık), “İms Forinvest” OOD (Pazarcık) ve “Mebel Trans” (Pazarcık) firmaları sektörün bu bölgedeki en büyük firmalarıdır. “Lem Komers OOD” şirketi üretiminin %90’nını AB ülkelerine ihraç etmektedir.

“DSSmith Bulgaria” - Pazarcık

“Palisandır” OOD - Rakitovo

“Belana” AD-Belovo

4.1.4. Ayakkabı ve Deri Üretimi

Ayakkabı ve deri üretim sektörlerine Pazarcık bölgesinde toplam **78 firma** faaliyet göstermektedir. Bu firmalarda **toplam 1602 kişi çalışmaktadır**. Pazarcık bölgesi bu üretim dallarında Bulgaristan’ın önde gelen 5 bölgesi arasında yer almaktadır. Ayakkabı ve deri üretici firmaların çok büyük bir oranı Peştera Belediyesinde bulunmaktadır. Peştera, kaliteli ayakkabı ve deri üretiminde ülke çapında bilinmektedir. Buradaki firmalar hem iç hem de dış piyasa için üretim yapmaktadır.

Sektörün öncü firmaları “Gido” OOD, “Vintaj” EOOD, “Adi” OOD, “Bari KBK Group” OOD, “Svik” OOD ve ET “İngiliz-Gürsel Remziev” ‘dir. Son iki firmanın sahipleri soydaştır. “Gido” OOD şirketi aralarında en büyük olanıdır, toplam 350 kişiye istihdam sağlamaktadır ve günlük üretimi ayakkabı modellerine göre 1000-2000 adet arasında değişmektedir. Diğer işletmelerin çoğu küçük ve orta çaplı işletmelerdir. Ayakkabı ve deri üretimi sektörü bölgenin uzmanlaşmış sektörlerindendir.

“Gido” OOD - Peştera

“Svik” OOD - Peştera

Peştera Ayakkabı Dükkanı

4.1.5. İçecek Üretimi

Pazarcık ili içecek üretiminde bölgesel bazda uzmanlaşma bakımından Bulgaristan’ın lideridir ve Filibe ilinden sonra bu sektörde en fazla kişiye (1051 kişi) istihdam sağlayan ikinci bölgedir. Burada

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

Bulgaristan'ın alkollü içecek sektörünün devi olan **“Vinprom Peştera” AD** şirketi faaliyet göstermektedir. Bulgaristan'da şarap ve yüksek alkollü içki üretiminde sektör lideridir. Peştera bölgesinde 4 ayrı tesiste üretim gerçekleştiren firma günlük 200 ton üzüm işleme kapasitesine ve 11 adet şişeleme hattına sahiptir. ABD, İngiltere, Rusya, Japonya ve Türkiye olmak üzere dünyada 40'tan fazla ülkeye ihracat gerçekleştirmektedir.

Sektörün bir diğer güçlü temsilcisi Pazarcık şehrinde üretim gerçekleştiren **“Nova Treyd” EOOD** şirkettir. Alkolsüz içecekler üretimi gerçekleştiren firma, bünyesinde Bulgaristan'ın ünlü markalarından olan **“Derby”, “Frukto”, “İce Tea”, “Pit Bull”** v.s. barındırmaktadır. İşletme ayda 3 - 3,5 milyon litre arasında üretim kapasitesine sahiptir.

Bölgenin bir diğer büyük firması şarap üretiminde uzmanlaşmış **“Vintehprom” AD** şirkettir. Firma birçok ülkeye ihracat gerçekleştirmektedir. Pazarcık şehrinde bulunan firma ülkenin en saygın şarap üreticileri arasında yer almaktadır. **“Vintehprom”** toplam 6 bin ton üzüm işleme ve fermente etme ve 8 milyon ton şarap depolama kapasitesine sahiptir. Bu firmaların dışında **bölgede alkollü ve alkolsüz içecek üreten 25'in üzerinde küçük ve orta çaplı işletme** bulunmaktadır.

“Vinprom Peştera” AD - Peştera

“Vinprom Peştera” AD - Peştera

“Nova Treyd” EOOD'nin Ürünlerinden

4.1.6. Makine ve Optik Sanayi

Makine ve optik sanayi üretimi Pazarcık bölgesinde çok gelişmiş olmamasına rağmen, Panagyurişte ilçesi bölge genelinin aksine bu sektörlerde yatırım çekebilmeyi başarmış ve üst düzey ürünler üretilen bir ilçe olmuştur. Optik ekipmanlar (savunma ve tıp sanayisi için) üretimi burada çok gelişmiştir, Bulgaristan'da optik ekipmanlarının %90'ı ve **Bulgar sınır savunmasında kullanılan optik ekipmanlarının %100 Panagyurişte'de üretilmektedir.** Sektörde 1200'ün üzerinde kişi çalışmaktadır. **“Optikoelektron Grup” AD, “Optiks” AD, “Ektron” AD, “Mikro Vyu Endoskopi” AD, “Optiks” AD, “Pribor Invest” AD** optik sektörünün öncü firmaları arasındadır.

“Optikoelektron Grup” AD optik ekipmanlar üretiminde ülke lideridir. Toplam 260 bin m² üzerine kurulu olan tesislerin üretim alanı ise 108 bin m²'dir. 740'ın üzerinde kişiye istihdam sağlayan işletme, ürünlerinin neredeyse tamamını AB ve Kuzey Amerika ülkelerine sevk etmektedir. Şirket NATO ülkelerine ürün satabilmeyi sağlayan NATO **“SECRET”** sertifikasına sahiptir. **“Optiks” AD** şirketi savunma sanayi, tıbbi ve teknik endoskoplara ve sivil kullanım için optik ekipmanlar üreten bir diğer öncü firmadır. Bünyesinde toplam 550 kişi çalıştıran firma, üretiminin büyük bir kısmını ihraç etmektedir.

Makine imalatı sektöründeki firmaların çoğu orta ölçekli olup 50-100 arasında işçi çalıştırmaktadırlar, sanayinin ihtiyaçlarına ayak uydurmada esnektirler. Bu sektörden firmalar genelde Pazarcık ve Panagyurişte şehirlerinde faaliyet göstermektedir. **“Rais” OOD, “Podemstroyaş Invest” EAD, “Astroïda” OOD** ve

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

“Asarel Remont” OOD şirketleri sektörün büyükleridir. Pazarcık’ta bulunan “Rais” OOD şirketi **metal kesme ve metal işleme makineleri** üretmektedir. Özellikle son yıllarda ürün grubunu zenginleştiren işletme birçok farklı **torna ve freze makineleri** sunmaktadır. Şirket Bulgaristan’ın önde gelen metal işleme makineleri üreticileri arasında yer almaktadır. “Podemstroyaş invest” EAD şirketi **vinç üretimi** yapmaktadır. Köprü vinç, portal vinç ve konsol vinç türlerinden birçok farklı modeller sunmaktadır.

“Optikoelektron Grup” AD (Panagyurište)

“Optiks” AD-Panagyurište

“Rais” OOD- Pazarcık

4.2. Hizmet

Pazarcık Bölgesinin GSYİH’nın **%45,94’nü hizmet sektörü** oluşturmaktadır. Bölge için önem taşıyan hizmet sektörleri: ticaret, otomobil ve motosiklet tamiri; eğitim hizmetleri; sağlık hizmetleri; devlet yönetimi; taşımacılık, depolama ve kargo; turizm (otelcilik ve restorancılık) ve inşaat faaliyetleridir.

4.2.1. Ticaret, Otomobil ve Motosiklet Tamiri

Ticaret, otomobil ve motosiklet tamiri hizmet sektöründe başı çekmektedir. Bu sektörde toplam 8.338 kişi çalışmaktadır (2014 yılı verileri). Özellikle Pazarcık şehrinde yoğun istihdam ve kazanç getiren sektör, net gelir bazında bakıldığında Pazarcık Belediyesinin net gelirinin %40’nı oluşturmaktadır. Ticaret sektöründe en fazla kazanç ve en fazla istihdam sağlayan firmalar ülke genelinde de sektöre hâkim olan “Kaufland”, “Billa”, “Lidl”, “Technomarket”, “Technopolis” gibi büyük süpermarket zincirleridir. Bunların dışında Pazarcık’ta “KREZ” yapı marketi ve “Yavor İthalat İhracat” OOD mobilya mağazası bölgesel ticaret firmaları arasında ilk sıralarda yer almaktadır. “Yavor” markası **Bulgaristan’ın mobilya ve ev eşyaları sektöründe en büyük yerli markasıdır**. Pazarcık’ta açılan ilk mağazasından sonra sırasıyla Varna, Pernik, Filibe, Sofya, Veliko Tırnovo ve Burgaz’da mağazalar açan şirket toplam 50.000 m2 üzerinde mağaza ve depo alanlarında hizmet vermektedir. “Yavor” kaliteli yerli üreticilerin ürünlerinin yanı sıra Almanya, İtalya, Fransa v.s. mobilya üreticilerinin ürünlerini müşterilerine de sunmaktadır.

Pazarcık’ta **araç yedek parça ve araç motor yağı ithalatı ve distribütörlüğü yapan en büyük firma** “Auto 1” AD şirkettir. Bulgaristan genelinde 8 şehirde mağazası bulunan ve “Nexus Automobile International’ın” bir parçası olan şirketin elinde 60.000’den fazla ürün çeşidi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Pazarcık bölgesinde otomobil ticareti ve tamiri sektöründe birçok orta ve küçük çaplı işletme faaliyet göstermektedir. Bunların arasında Ford, Opel, Toyota ve Renault gibi ünlü markaların bayileri ve servisleri de bulunmaktadır.

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

"Krez"- Pazarcık

"Yavor"- Pazarcık

"Ford- Evrokar"- Pazarcık

4.2.2. Eğitim Hizmeti, Sağlık Hizmeti ve Devlet Yönetimi

Hizmet sektörünün bu üç dalında; eğitim sektöründe 5406, sağlık sektöründe 4001 ve devlet yönetiminde 2895 kişi olmak üzere toplam 12.302 kişi (2014 yılı verileri) çalışmaktadır.

Pazarcık bölgesindeki okullarda (bazı köy okulları hariç) eğitim görevlisi bulma konusunda sıkıntı yaşanmamaktadır, lakin raporun eğitim kısmında da bahsedildiği üzere eğitim kalitesi yeterli seviyede değildir.

Pazarcık ilindeki sağlık hizmetleri ülke geneliyle hemen hemen aynıdır. Sadece belirli uzmanlık alanlarında kadro eksikliği yaşanmaktadır. Bölgede, Pazarcık'ta 6, Velingrad'ta 4, Panagyurişte, Velingrad, Peştera ve Banya köyünde birer olmak üzere toplam 13 hastane ve yeteri derecede yatak kapasitesi bulunmaktadır, **1000 kişiye 5,9 yatak düşmektedir ülke ortalaması ise 1000 kişiye 4,6 yataktır.** Bunların dışında ilçe merkezleri ve köylerde toplam 620 sağlık merkezi ve acil yardım merkezleri mevcuttur. **Bölgede her 10.000 kişiye 31,1 doktor düşmektedir.** İl halkının %82,6'sı sağlık sigortası primlerini yatırmaktadır, bu oran %86,1 olan ülke ortalamasının biraz altındadır.

Mayıs 2014 yılında yapılan sosyolojik araştırmalara göre bölge halkının %41,3'nün son 12 ayda en az 1 defa sağlık hizmeti alabilmek için il dışına çıktıkları görülmektedir. Bunun başlıca nedeni (%58,1'i düzeyinde bir oranla) bölgedeki uzman eksikliğidir. Aynı anketteki değerlendirmelere göre firmaların, devlet yönetimindeki hizmetlere, önceki dönemlere nazaran hizmet kalitesi açısından daha yüksek not verdikleri gözlemlenmektedir. Firmalar rüşvet almama, hizmet süresi ve hizmet kalitesi gibi hususlarda ortalamanın üzerinde not vermişlerdir. **En düşük not ise Bulgaristan genelinde de olduğu gibi adli makam çalışanlarına verilmiştir,** burada en büyük sorunun adli makam çalışanlarının rüşvet almaları olduğu ifade edilmektedir. Dikkat çeken başka bir nokta ise belediyenin/valiliğin sunduğu elektronik hizmetlerden, firmaların sadece %28,3'nün yararlanmasıdır. Bu alanda ülke ortalamasının %40'lar civarında olduğu düşünüldüğünde, vatandaşların bu alanda bilinçlendirilmesine ihtiyaç duyulduğu sonucu çıkmaktadır.

Valilik Binası- Pazarcık

"Higiya" Hastanesi- Pazarcık

Adliye Binası- Pazarcık

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

4.2.3. Taşımacılık, Depolama ve Posta

Taşımacılık, depolama ve posta sektörü bölgede toplam 3140 kişiye istihdam sağlamaktadır. Bölge ulaştırma, nakliye, depolama, kargo ve posta hizmetleri konusunda gelişmiştir ve bu hizmetlerin alımında sorun yaşanmamaktadır. Burada toplu taşıma araçlarının hizmeti ise kötü ve yeterli seviyede olmadığı değerlendirilmektedir. 2013 yılında ankete tabi tutulanların %36'sı toplu taşıma araçlarının hizmetini kötü, %32,2'si iyi ve %30,8'i yeterli seviyede olarak tanımlamaktadır. **İl halkının sadece 5/1'i toplu taşıma araçlarını kullanmaktadır.** Halk genelde şahsi araçları ile yolculuk yapmayı tercih etmektedir. Pazarcık'ta birçok nakliye ve ulaştırma firması da faaliyet göstermektedir. Bu firmaların büyük bir çoğunluğu uluslararası yük taşımacılığı yapan firmalardır. Bölgenin coğrafi durumu bu firmaların burada yoğunlaşmasında etkili olmuştur. Pazarcık ilinde Bulgaristan Devlet Postanelerinin 106 şubesi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra bölgede 11 ayrı kargo firması da faaliyet göstermektedir.

4.2.4. Turizm (Otelcilik ve Restorancılık)

Turizm (Otelcilik ve Restorancılık) sektörü hizmet sektörleri arasında önemli yere sahiptir. Bu sektörde toplam 2610 kişi istihdam edilmektedir. Pazarcık bölgesinde toplam **49 otel ve 61 diğer turistik konaklama yeri mevcuttur.** Otellerin toplam oda kapasitesi 1825, yatak kapasitesi ise 3758'tir. 2014 yılında otellerde 423 bin konaklama yapılmış ve toplamda 10,5 milyon Euro'ya yakın gelir elde edilmiştir. Diğer turistik konaklama yerlerinde ise toplam oda kapasitesi 2038, yatak kapasitesi 4315'tir. Bu konaklama yerlerinde 2014 yılında 451 bin konaklama yapılmış ve 11 milyon Euro'ya yakın gelir sağlanmıştır. Gerek otellerde gerekse de diğer konaklama yerlerinde **gerçekleşen konaklamaların %85'i Velingrad ve %5'i de Pazarcık** ilçelerinde gerçekleşmiştir.

Rakamlardan da görüldüğü üzere **Velingrad, sadece Pazarcık bölgesinin değil Bulgaristan'ın da gözde turistik yerlerindedir.** “Balkanların Kaplıca Başkenti” olarak da bilinen bölgede 80'e yakın mineral kaynak bulunmaktadır. Şehir ve çevresinde birçok sanatoryum, klinik, modern kaplıca ve oteller mevcuttur. **Burada 6 adet 5 yıldızlı, 7 adet 4 yıldızlı ve birçok ta 3 yıldızlı otel bulunmaktadır.** Velingrad'ı 2014 yılında 300 binin üzerinde turist ziyaret etmiş, bunların 286 bini ise en az 1 gece konaklamıştır. Özellikle sağlık turizmi açısından birçok hizmet sunulan bölgede ayrıca akciğer hastalıklarının tedavi edildiği 380 kapasiteli sanatoryum hastanesi (“Sveta Petka” Hastanesi), Rehabilitasyon Hastanesi “Sveta Marina” ve bir çok balneoterapi merkezi hizmet vermektedir.

Batak bölgesinde **köy turizmi, dağ turizmi, av ve balıkçılık turizmi** olmak üzere, turizmin birçok dalı geliştirilmiştir. Elverişli coğrafi koşulları ve su kaynakları açısından zengin yapısıyla Batak bölgesi özellikle “Batak”, “Şiroka Polyana”, “Golyam Beglik” ve “Beglika” barajları etrafında birçok turistik mekâna ev sahipliği yapmaktadır. Özellikle “Batak Barajı Tatil Köyü çok fazla turistik hizmet sunmakta ve yüksek kapasitesi ile turistlerin ilk tercihleri arasında yer almaktadır.

Zengin su kaynakları, güzel doğası ve farklı turizm dallarında sunduğu hizmetler ile Sırnitsa turistler için ilgi çeken bir yerdir ve yılda 15.000 üzerinde turist burayı ziyaret etmektedir. Özellikle “Sırnitsa Barajı”nın çevresinde birçok tatil köyü bulunmaktadır.

Tarih ve kültür turizmi Panagyurişte ve Peştera ilçelerinde geliştirilme aşamasındadır. 1949 yılında Panagyurişte bölgesinde ortaya çıkarılan altın hazinesi – 9 parçadan oluşmaktadır; 1 amfora, 1 fiala, 7 riton, toplam ağırlığı 6 kg 164 gr'dır, şarap içmek için kullanıldığı tahmin edilmektedir, takıma ait olan fiala 846 gr ağırlığı ve 25 cm çapı **ile antik dünyaya ait en büyük fialadır.** Son yıllarda Kültür turizmini de geliştiren Peştera Belediyesi, en son restore edilmiş bulunan turistik mekanı “Peristera Kalesi'ni” (yine AB fonları

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

aracılığıyla yapılan yenileme sonrası Mayıs 2014'te ziyarete açmıştır) turist çekmek amacıyla bilinen tüm turizm borsalarında (Londra, Leipzig v.s.) tanıtılmıştır.

"Grand Hotel Velingrad" - Velingrad

"Romantika" Tatil Köyü-Sirnitza

"Paristera Kalesi" - Peştera

Pazarcık şehri **ülkenin Osmanlı mimarisini yansıtan en otantik kentlerinden biri olma özelliğini de taşımaktadır**. Bölge bu özelliğiyle de başta Türkiye olmak üzere yabancı ülkelerden gelen turistlerin ilgisini çekmektedir. **Kırım'dan gelen Tatarların 1418 yılında kurduğu Pazarcık şehri, eski adıyla "Tatar Pazarı" olarak da bilinmektedir**. Önceki dönemlerde İstanbul'dan Avrupa'ya uzanan yolda önemli bir geçit, aynı zamanda hanları ve kervansaraylarıyla zengin bir ticaret yeri olarak bilinmektedir.

Pazarcık'ta **Osmanlı döneminde inşa edilmiş olan 19 camiden günümüzde ayakta kalan tek cami, 25 metre yüksekliğindeki minaresiyle Kurşun Cami olarak bilinen Nazır Ağa Camisidir**. Nazır Ağa'nın 1667 yılında yaptırdığı cami, yöre halkı arasında Kurşun Cami olarak anılmaktadır. Bulgaristan Müslümanları Başmüftülüğü'nün himayesinde bulunan cami, hala ibadete açıktır. Pazarcık'ta Osmanlı dönemini hatırlatan eserlerden biri de 18. yüzyıldan **kalma Saat Kulesidir**. Şehir meydanında 1741 yılında inşa edilen Saat Kulesi, 1924 yılında tamamen yıkılmıştır. Yerel halkın çabalarıyla 2010 yılında aslına uygun şekilde yeniden inşa edilmiştir. **Kule girişindeki kitabe, "Dürüst İbrahim Ağa Hayrullof, saat başı çalan bu kuleyi şehrimize bağışlayarak, halkımıza neşe bağışladı." ifadesi yer almaktadır**. Pazarcık'ta 1924 yılında tüm Osmanlı yapıları yerle bir edilse de kulenin temellerine dokunulmamıştır. Bu nedenle 6 metre yüksekliğindeki taş gövde, günümüzde Osmanlı mimarisinin sağlam temellerini/özelliğini korumaktadır. Şehrin eski dönemlerdeki görüntüsünü günümüze taşıyan otantik evlerin arasında, yıkılmış bazı eserlerin yanı sıra, restore edilerek müze haline getirilmiş ilginç eserler de bulunmaktadır. O dönemin tacirlerinden Nikola Hristoviç'in 1850 yılında inşa edilen evi, günümüzde **Tarih Müzesi** olarak hizmet vermektedir.

Osmanlı Devleti'nin güç kaybettiği 17. yüzyıl sonrasında Pazarcık'ta Varoşa adlı ilk Bulgar mahallesi kurulmuştur ve zamanla Pazarcık, kilise ve manastırlarıyla öne çıkan bir Bulgar kenti haline gelmiştir. Bugün de **Güney Merkez Bulgaristan bölgesinin idari ve kültürel merkezi olan Pazarcık**, günümüzde modern bir şehir görünümündedir.

"Nazır Ağa" Camisi

Tarihi Saat Kulesi

Nikola Hristoviç'in evi

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

4.2.5. İnşaat

İnşaat sektörü 2008 yılında başlayan krizden en fazla etkilenen sektörlerin başında gelmektedir. Ülke genelinde olduğu gibi Pazarcık bölgesinde de bu dönem de birçok firma kapanmış ve sektörde daralma yaşanmıştır. **2008 yılında inşaat sektöründe 4000 kişi çalışırken 2014 yılında bu rakam neredeyse yarıya, 2275'e düşmüştür.** Sektörün özellikle 2011 ve 2012 yıllarındaki dibe vuruşunun ardından son yıllarda toparlanmaya başladığı görülmektedir. Pazarcık bölgesinde inşaat hizmetleri iyidir ve inşaatın hemen hemen her dalından firmalar hizmet vermektedir. İlde özellikle **hidroelektrik santralleri inşaatında uzmanlaşan firmalar mevcuttur.** Bölgenin önde gelen firmaları “Stroymontaj” EOOD, “Real - M” EOOD, “Radani” OOD, “Eko Hidro 90” EOOD, “Pitišta” AD ve “Pitstroy” OOD’dır.

4.3. Tarım ve Hayvancılık

Pazarcık Bölgesinin **GSYİH’nın %9,3’nü tarım ve hayvancılık** sektörü oluşturmaktadır. Tarım sektörü yılda ortalama **43.000 kişiye istihdam** sağlamaktadır. Bölgenin toprakları verimlidir, burada genelde **alüvyal, kolüvyal, vertisol ve kahverengi ve kestane renkli bozkır toprakları** bulunmaktadır. Bu toprakların karasal iklim ile birleşmesi sonucunda **özelikle sebze, meyve, bağcılık, tahıl ve eter yağ bitkileri yetiştirmeye elverişli** koşullar meydana gelmektedir. Bölgenin tarım arazileri toplam yüz ölçümünün %36’sına tekâmül etmektedir ve 1.474.431 dekadır, bunlardan 1.175.435 dekarı işlenebilir tarım arazisidir. Tarımın en gelişmiş olduğu ilçeler sırasıyla Pazarcık, Panagyurişte, Semptemvri ve Stelça’dır.

Pazarcık ilçesinde bölgede işlenen arazilerin %49 bulunmaktadır. Tarım ve hayvancılık konusunda detaylı en son veriler Tarım Bakanlığı tarafından 2010 yılında gerçekleştirilen tarım sayımı ve 2012 yılının sonunda derlenip açıklanan verilerdir. Bu, 2003 yılında yapılan ilk tarım sayımdan sonra ki ikinci sayımdır. Geçen 5 yıllık zaman zarfı içinde Bulgaristan’da tarımın gelişme gösterdiği ele alınırsa bugünkü verilerin bu sayımdaki verilere göre daha yüksek olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır.

2010 yılı sayımı verilerine göre işlenen tarım arazisi miktarına göre Pazarcık bölgesi 577.042 dekar ile ülkede 22. sırada yer almaktadır. Çiftlik sayısı 21.404’tür **ve çiftlik sayısına göre ülkede 4. il konumundadır** bu veriler buradaki tarım çiftliklerinin çoğunun küçük çaplı olduğunu göstermektedir. **Çiftliklerin %76’sı 10 dekarın altında arazi işlemektedir. Toplam arazinin %60 ise çiftliklerin %1’i tarafından işlenmektedir.** Burada farklı ürünler yetiştirilebilmektedir: tahıl ürünleri (buğday, arpa, çavdar, mısır, pirinç, yulaf), yağlı tohumlar (ayçiçeği, kolza), tütün, sebze ve meyve, seradakiler dâhil (biber, domates, salatalık, karpuz, kavun, vs.), patates, üzüm, meyve (elma, armut, ayva, kiraz, erik, şeftali, kayısı, ahududu, çilek, ceviz), eter yağ bitkileri (lavanta, gül yağı).

Ekili alanların yarısına yakını %48 ile tahıl ürünleri oluşturmaktadır. Tahıl ürünlerinden ise en fazla **buğday (%63) ve pirinç (%21)** yetiştirilmektedir. Toplam ekili arazilerin **%11’i gül, %8’i lavanta, %5’i bağ, %3’ü patates, %13’ü otlak, %4’ü sebze ve çiçek, %3’ü meyve (meyeler arasında %21 ile en fazla elma yer almaktadır) ve %5’i diğer tarım ürünleri ile ekilidir.**

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

Buğday Tarlası- Pazarcık

Gül Bahçeleri- Strelça

Üzüm Bağları- Peştera

Yine 2010 yılı verilerine göre Pazarcık bölgesinde toplam 13.118 hayvan çiftliği bulunmaktadır. Burada 20.369 öküz ve erkek manda (ülke toplamının %3,5'i), 12.592 inek ve dişi manda (ülke toplamının %3,5'i), 41.566 koyun (ülke toplamının %3'ü), 10.167 keçi (ülke toplamının %2,6'sı), 33.196 domuz (ülke toplamının %5'i), 436.462 kanatlı hayvan (ülke toplamının %2,5'ı) ve 9.824 arı ailesi (ülke toplamının %1,7'si) yetiştirilmektedir.

Büyükbaş hayvanların, koyunların ve keçilerin % 92'den fazlası tek başına aile işletmesi şeklindeki çiftçiler tarafından yetiştirilmektedir, domuzların %83'ü ve kanatlı hayvanların %74'ü ise tüzel şirketler tarafından yetiştirilmektedir. **Ülkedeki büyükbaş hayvanların %4'e** yakınına ev sahipliği yapması sayesinde Pazarcık, hayvancılıkta ilk 10 il arasında yer alma başarısını göstermektedir. **Bölgede bulunan daimi otlakların ve işlenmeyen tarım arazilerinin çokluğu hayvancılığı kolaylaştıran faktörler arasındadır.**

Sığır Çiftliği- Pazarcık

Koyun Çiftliği- Pazarcık

Tavuk Çiftliği- Pazarcık

Pazarcık bölgesinde “toplam tarım arazisi” miktarına (1.175.435 dekar) ve 2010 yılı verilerindeki “işlenen tarım arazisi” miktarına (577.042 dekar) bakıldığında, aradaki fark itibarıyla 5 yılda işlenen tarım arazisinin arttığı görülmekle beraber, **halen kullanılmaya müsait çok geniş tarım arazilerin bulunduğu** da bir gerçektir. Sulanabilir arazilerinde mevcut olduğu bölgede, özellikle Pazarcık ilçesinde, tarımcılık için potansiyel bulunmaktadır. Pazarcık bölgesinin tarımdaki hedefleri arasında şu anda **ulaşılabilir buğday, üzüm, gül, patates v.s. üretimini korumak ve özellikle pirinç gibi ürünlerde üretimi geliştirmek** yer almaktadır.

Tarım sektöründen firmalara baktığımızda “Marin ve Marin” OOD şirketi (25 milyonun üzerinde geliri ile) büyük firmalar arasında dikkat çekmektedir. Bölgedeki en büyük seralar “Gimel” OOD şirketine aittir. Firma faaliyetlerini 310 dekar alanda gerçekleştirerek **organik sebze üretimi** gerçekleştirmektedir. Şirket ürünlerinin büyük kısmını Avrupa'ya ihracat etmektedir. “Vinprom Peştera” dışında bölgede şarap üretiminde uzmanlaşmış markalar; Ognyanovo köyünde bulunan “Besa Valey”, Septemvri de bulunan “Karabunar” ve Panagyurişte de bulunan “Rumeliya”dır. Hayvancılıkta **en büyük çiftlikler domuz çiftlikleridir**. Bunlarında arasında Peştera'da bulunan “Grimi- Hüseyin Hüseyin” ve Apriltsi de bulunan “Svikom” en büyükleridir.

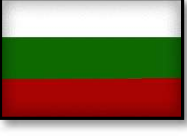
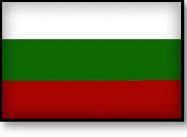
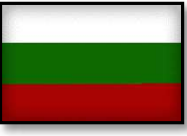
5. BÖLGENİN ÖNDE GELEN YERLİ VE YABANCI YATIRIMCILARI

ŞİRKET	SEKTÖR	FAALİYET	İRTİBAT BİLGİLERİ
“Asarel-Medet” AD (Avusturya) 	Madencilik	Bakır ve pirit konsantreleri üreticisi. Yüksek kaliteli bakır konsantreleri ve katot bakır tedariki.	Şehir: Panagyurişte Web: http://www.asarel.com/ E-mail: pbox@asarel.com
“Biovet” AD (Bulgaristan) 	Kimya	Yem katkı maddeleri, veteriner ilaçları, ilaçlar ve ilaç endüstrisi için ara ve aktif bileşenler üreticisi.	Şehir: Peştera Web: http://www.biovet.com E-mail: biovet@biovet.com
“DSSmith Bulgaria” AD (İngiltere) 	Kâğıt sanayi	Kâğıt, karton, kâğıt ve karton ürünleri (ambalaj v.s.) üretimi.	Şehir: Pazarcık Web: http://www.dssmith.com
“Tren Vagonları Onarım Tesisi-99” AD (Bulgaristan) 	Vagon parçaları	Vagon aksları üretimi, yük ve yolcu vagonu tamiri yapılmaktadır.	Şehir: Septemvri Web: http://www.vrz99.bg E-mail: vrz@vrz99.bg
“Elhim-İskra” AD (Bulgaristan) 	Kimya	Akü üretimi ve kurşun işleme tesisi.	Şehir: Pazarcık Web: http://www.elhim-iskra.com/ E-mail: office@elhim-iskra.com

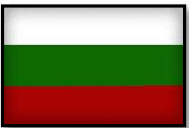
T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

“Belana” AD (Yunanistan) 	Kağıt sanayi	Peçete, mutfak kâğıt havlusu, kâğıt mendil üretimi v.s.	Şehir: Belovo Web: http://www.belana.bg E-mail: office@belana.bg
“Vinprom Peştera” AD (Bulgaristan) 	İçecek	Şarap ve yüksek alkollü içki üretimi.	Şehir: Peştera Web: http://www.peshtera.com/ E-mail: office@peshtera.com
“Optikoelektron Grup” AD (Bulgaristan) 	Optik sanayi	Savunma, sanayi, kişisel kullanım için optik elemanlar ve lazer ürünler üretimi.	Şehir: Panagyurişte Web: http://www.opticoel.com/ E-mail: oeg@opticoel.com
“Optiks” AD (Bulgaristan) 	Optik sanayi	Savunma, sanayi ve sivil kullanım için optik ekipmanlar. Tıbbi ve teknik endoskoplar.	Şehir: Panagyurişte Web: http://www.optixco.com/ E-mail: optix@optixco.com
“Rais” OOD (Bulgaristan) 	Makine sanayi	Metal kesme ve metal işleme makineleri (torna, freze) üretimi.	Şehir: Pazarcık Web: http://www.rais-bg.com/ E-mail: info@raisbg.com
“Kauçuk” AD (Bulgaristan) 	Kimya sanayi	Kauçuk ürünleri ve konveyör bant, bisiklet ve motosiklet lastiği üretimi.	Şehir: Pazarcık Web: http://www.kauchuk.com/ E-mail: info@kauchuk.com
“Bunay” AD (Bulgaristan) 	Kimya sanayi	Plastik, kauçuk ve bakelit, malzemeler ve detaylar üretimi.	Şehir: Panagyurişte Web: http://www.bunay.com/ E-mail: bunay@bunay.com

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

“Ognyanovo-K” AD (İsveç) 	Madencilik	Sönmüş kireç, sönmemiş kireç, hidrolik kireç, mozaik taş, kırma taş, çakıl üretim ve temini.	Şehir: Ognyanovo köyü Web: http://www.ognyanovo-k.com E-mail: office@plena-bg.com
“Stroymontaj” EOOD (Bulgaristan) 	İnşaat	İnşaat hizmetleri- sanayi inşaatından, petrol ve gaz boru hattı ve konut inşaatına kadar geniş inşaat hizmetleri.	Şehir: Pazarcık Web: http://www.stroymontaz.com E-mail: pz@stroymontaz.com
“Eko Mes” OOD (Bulgaristan) 	Gıda üretimi	Et ve et ürünleri, salam, sos, sucuk v.s. üretimi.	Şehir: Veličkovo köyü, Pazarcık Web: http://www.eco-mes.com/ E-mail: ekomes@abv.bg
“Marin ve Marin” (Bulgaristan) 	Tarım	Tarım ürünleri üretimi ve ticareti.	Şehir: Pazarcık Adres: Hristo Kasabvlev Cad. No 3 Pazarcık Telefon: 02 / 448 64 49
“Gido” OOD (Bulgaristan) 	Ayakkabı	Ayakkabı üretimi	Şehir: Peştera Web: http://www.gido-shoes.com E-mail: info@gido-shoes.com
“Adi” OOD (Bulgaristan) 	Ayakkabı	Ayakkabı üretimi	Şehir: Peştera Web: http://www.adi-shoes.com E-mail: office@adi-shoes.com
“Fedon” OOD (Yunanistan) 	Gıda ticareti	Tatlı ürünleri (bisküvi, kurabiye, kuru pasta, pasta, çikolata, şerbetli tatlı v.s.) ticareti.	Şehir: Pazarcık Web: http://www.fedon.bg/ E-mail: info@fedon.bg

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

ET “Blagoy Angelov Kolorado” (Bulgaristan) 	Mobilya	Mobilya üretimi	Şehir: Pazarcık Web: http://www.kolorado.bg E-mail: koloradomebel@gmail.com
”Lem Komers OOD” (Bulgaristan) 	Mobilya	Mobilya üretimi	Şehir: Pazarcık Web: http://www.lemkomers.com/ E-mail: lem_komers@yahoo.com
“Nova Treyd” EOOD (Bulgaristan) 	İçecek	Alkolsüz içecek üretimi.	Şehir: Pazarcık Web: http://www.novatrade.bg/ E-mail: info@novatrade.bg
“Gimel” OOD (Bulgaristan) 	Tarım	Bio sebze üretimi	Şehir: Pazarcık Web: http://gimel.bg E-mail: office@gimel.bg
ET “Grimi- Hüseyin Hüseyin” (Bulgaristan) 	Hayvancılık	Domuz çiftliği	Şehir: Peştera Adres: Petır Goranov Cad. No 31 Tel: 035062322 / 034448732 E-mail: grimi_hh@abv.bg
“Podemstroymaş invest” EAD (Bulgaristan) 	Makine sanayi	Vinç, portal vinç ve konsol vinç türlerinden birçok farklı vinç üretimi.	Şehir: Pazarcık Web: http://www.psm-bg.com/ E-mail: office@psm-bg.com
“Yavor İthalat İhracat” OOD (Bulgaristan) 	Ticaret	Yerli ve yabancı üretim mobilya ve aksesuarları ve ticareti.	Şehir: Pazarcık Web: http://www.yavor.bg/ E-mail: office@yavor.bg

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

“Krez” (Bulgaristan) 	Ticaret	Yapı marketi	Şehir: Pazarcık Web: http://www.krez.bg/ E-mail: info@krez.bg
“Orika Med Bulgaria” AD (Avustralya) 	Kimya	Madencilik, inşaat v.s. kullanılan patlayıcı madde üretim, ticaret ve depolama.	Şehir: Pazarcık Web: http://www.oricaminingsservices.com E-mail: bulgaria.office@orika.com
“Besa Valey” OOD (Fransa) 	İçecek	Şarap üretimi	Şehir: Ognyanovo köyü Web: http://www.bessavalley.com E-mail: office@bessavalley.com
“BMD Mobeli” OOD (Bulgaristan) 	Mobilya	Mobilya üretimi	Şehir: Pazarcık Web: http://www.bmd-bg.com/ E-mail: bmd@cybcom.net
“Palisandır” OOD (Bulgaristan) 	Orman ürünleri	Orman üretimi. ürünleri	Şehir: Rakitovo Web: http://www.palisandar.com/ E-mail: palisandar@abv.bg
“Amos-AB” OOD (Bulgaristan) 	Orman ürünleri	Orman üretimi. ürünleri	Şehir: Velingrad Web: http://www.amos-ab.com/ E-mail: a_bakardgiev@abv.bg
“Les Plyus” (Velingrad) (Bulgaristan) 	Orman ürünleri	Orman üretimi. ürünleri	Şehir: Velingrad Web: http://les-plus.com/ E-mail: info@les-plus.com

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

ET “Sigma” (Bulgaristan) 	Orman ürünleri	Orman ürünleri	Şehir: Batak Web: http://woodprofiles.bg/ E-mail: info@woodprofiles.bg
“Real - M” EOOD (Bulgaristan) 	İnşaat	Sanayi, otel, konut projelendirme ve inşaatı.	Şehir: Pazarcık Web: http://realmbg.com/ E-mail: office@realmbg.com
“Radani” OOD (Bulgaristan) 	İnşaat	Sanayi, otel, konut projelendirme ve inşaatı.	Şehir: Pazarcık Web: http://www.radani.com/ E-mail: radani2002@abv.bg
“Svikom” AD (Bulgaristan) 	Hayvancılık	Domuz çiftliği, et ve et ürünleri. Ayakkabı sektörü için deri.	Şehir: Apriltsi köyü / Pazarcık Tel: 03524 272
“Kris” AD (Bulgaristan) 	Tekstil	Gömlek ve bluz üretimi.	Şehir: Pazarcık Web: http://kriss-ad.com/ E-mail: kriss_ad@abv.bg
“Pimo-SV” OOD (Bulgaristan) 	İnşaat	Sanayi, otel, konut projelendirme ve inşaatı.	Şehir: Pazarcık Web: http://www.pimosv.com/ E-mail: office@pimosv.com
“HTM Bulgaria” OOD (Avusturya) 	Sanayi	Dalgıç takımları ve ekipmanları üretimi.	Şehir: Pazarcık Web: https://www.mares.com/ E-mail:

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

“İms Forinvest” OOD (Bulgaristan) 	Mobilya	Mobilya üretimi.	Şehir: Ognyanovo köyü/ Pazarcık Web: http://www.imsforinvest.com/ E-mail: info@imsforinvest.com
ET “İngiliz-Gürsel Remziev” (Bulgaristan) 	Ayakkabı	Ayakkabı üretimi.	Şehir: Peştera Web: http://ingiliz-shoes.com/ E-mail: ingiliz_et@abv.bg
“Svik” OOD (Bulgaristan) 	Ayakkabı	Ayakkabı üretimi.	Şehir: Peştera Web: http://www.svik-shoes.com/ E-mail: svik@abv.bg
“Maritsa Olio” AD (Bulgaristan) 	Gıda	Ayçiçek yağı üretimi.	Şehir: Pazarcık Adres: Kasap Veleve Cad. No 3 E-mail: secretary@maritzaolio.com
“Mio” OOD (Bulgaristan) 	Gıda	Ekmek üretimi.	Şehir: Pazarcık Web: http://www.mio.bg E-mail: mio_ltd@abv.bg
“Rumeliya” OOD (Bulgaristan) 	İçecek	Şarap üretimi	Şehir: Panagyurişte Web: http://www.rumelia.net/ E-mail: vino@rumelia.net
“Mikro Vyu Endoskopi” AD (Almanya) 	Optik Sanayi	Lensler, optik camlar, optik plakalar üretimi.	Şehir: Panagyurişte Web: http://www.micro-view.bg/bg/ E-mail: office@micro-view.bg

6. BÖLGEDEKİ BAŞLICA EKONOMİK VE TİCARİ KURULUŞLAR

1. Pazarcık Valiliği

Vali: Trendafil Veliçkov
Adres: Pazarcık 4400, Ekzarh Yosif Cad. No 2
Tel: 00359 34 442 448
Faks: 00359 34 442 338
E-mail: secretary@pz.government.bg
Web: <http://www.pz.government.bg>

2. Pazarcık Belediyesi

Belediye Başkanı: Todor Popov
Adres: 4400 Pazarcık, Bulgaria Bulvarı No: 2
Tel.: 00359 34 445 501
Faks: 00359 34 442 495
E-mail: secretary@pazacik.bg
Web: <http://www.pazardjik.bg/>

3. Pazarcık Ticaret ve Sanayi Odası

Başkan: Larisa Ruzmanova
Adres: 4400 Pazarcık, Knyaz Al. Btanebrg Cad. No: 5A, ofis 1 ve 2
Tel.: 00359 34 460 289
Faks: 00359 34 460 289
E-mail: pzcci@bccr.bg
Web: www.pzcci.eu

Kurum Hakkında Bilgiler: Pazarcık Ticaret ve Sanayi Odası sivil toplum kuruluşu olarak kurulmuştur. Bulgaristan'da Ticaret ve Sanayi Odaları Fransız usulü olduğundan firmaların üyeliği Türkiye'de gibi zorunlu değildir.

4. Bulgaristan İşverenler ve Sanayiciler Konfederasyonu – Pazarcık Ofisi

Todor Proyçev
Telefon: 00359 888 507 081
E-mail: krib_pazardjik@abv.bg
Adres: Pazarcık 4400, Ekzarh Yosif Cad. No 15A; kat 3; ofis 7
Web: <http://krib.bg>

Kurum Hakkında Bilgiler: KRİB 2006 yılında kurulan ve iş dünyasını temsil etmeyi ve ihtiyaçlarını dile getirmeyi hedefleyen genç bir yapıdır. Üyelerinin arasında küçükten büyüğe her türlü firma veya birlik yer almaktadır. KRİB'in Yönetim Kurulunda, Lukoil, Aserel-Medet gibi büyük ve bilinen firma yöneticilerin bulunmaktadır. Ülkedeki gönüllülük esasına göre çalışan sivil toplum kurumları arasında **dikkat çekici bir şekilde faal bir kurum olarak öne çıkmaktadır.**

**T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ**

5. Pazarcık Sanayiciler Odası

Başkan: Todor Margitin

Adres: : Pazarcık 4400, K. Veliçkov Bulvarı No 8

Tel.: 00359 34 443 315

Faks: 00359 34 443 623

E-mail: isapz@pasat.bg

Web: <http://www.bia-bg.com/region/view/238/>

6. İstihdam Ajansı – Pazarcık Bürosu

Adres: : Pazarcık 4400, Ekzarh Yosif Cad. No 15A

Tel.: 00359 34 444 611; 446 289

Web: <https://www.az.government.bg/> /

7. Bulgaristan Yatırım Ajansı

Adres: Sofia 1000, Aksakov Cad. No 31

Tel.: 00359 2 985 5500

Faks: 00359 2 980 1320

E-mail: iba@investbg.government.bg

Web: <http://www.investbg.government.bg/bg>

8. Bölgesel Enerji Ajansı – Pazarcık

Başkan: Nikolay Kulenski

Adres: Pazarcık 4400, Tsar Şişman Cad. No 12, kat 4, ofis 9

Tel.: 00359 34 442 124

E-mail: office@reap-bg.eu

Web: <http://reap-bg.eu/home.html>

9. Bölgesel/ Yerel Medya:

PAmedia: <http://pa-media.net/news.php>

Zname: <http://zname.info/>

Maritsa Pazarcık:

<http://www.marica.bg/%D0%BF%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D1%80%D0%B4%D0%B6%D0%B8%D0%BA-cat89.html>

Videlina: <http://www.videlinabg.com/>

7. BELEDİYELER İRTİBAT BİLGİLERİ

 BATAK	Belediye Başkanı: Petır Paunov Adres: 4580,Batak, Osvobojdenie Meydanı No: 5 Tel.: +359 3553 22 60 Yüzölçümü: 677,2 km² Toplam Yerleşim Yeri: 3 Nüfus: 6.276 kişi http://www.batak.bg/
 BELOVO	Belediye Başkanı: Kostadin Varev Adres: 4470 Belovo, Hristo Botev Cad. No 24 Tel.: +359 3581 2170; 2773 Yüzölçümü: 336,2 km² Toplam Yerleşim Yeri: 8 Nüfus: 9.176 kişi http://www.belovo.eu/
 BRATSİGOVO	Belediye Başkanı: Petko Petkov Adres: 4579 Bratsigovo, Atanas Kabov Cad. No 6A; Tel.: +359 3552 20 72 Yüzölçümü: 229,4 km² Toplam Yerleşim Yeri: 7 Nüfus: 10.184 kişi http://www.bratsigovo.bg/

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

 VELİNGRAD	Belediye Başkanı: Kostadin Koev Adres: 4600 Velingrad, Han Asparuh Cad. No 35 Tel.: +359 359 52 780 Yüzölçümü: 690,9 km² Toplam Yerleşim Yeri: 21 Nüfus: 36.497 kişi http://m.velingrad.bg/
 LESİÇOVO	Belediye Başkanı: Seryoja Lazarov Adres: 4463 Lesichovo, N. Çoçkov Cad. No: 11-14 Tel.: +359 3517 2221 Yüzölçümü: 208,9 km² Toplam Yerleşim Yeri: 7 Nüfus: 5.749 kişi http://www.lesichovo.bg/
 PAZARCIK	Belediye Başkanı: Todor Popov Adres: 4400 Pazarcık, Bulgaria Bulv. No 2 Tel.: + 359 34 445 501; 402 210 Yüzölçümü: 636,8 km² Toplam Yerleşim Yeri: 32 Nüfus: 120.894 kişi http://www.pazardjik.bg/
 PANAGYURİŞTE	Belediye Başkanı: Nikola Beliŝki Adres: 4500 Panagyurişte, 20 April Meydanı No 13 Tel.: + 359 357 60 041 Yüzölçümü: 598,5 km² Toplam Yerleşim Yeri: 10 Nüfus: 25.905 kişi http://www.panagyurishte.org/

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

 PEŠTERA	Belediye Başkanı: Nikola Zayçev Adres: 4550 Peštera, Doyr. Epopeya Cad. No 17 Tel.: +359 350 62 201 Yüzölçümü: 135,4 km² Toplam Yerleşim Yeri: 3 Nüfus: 21.633 kişi http://www.peshtera.bg/
 RAKİTOVO	Belediye Başkanı: Kostadin Holyanov Adres: 4640 Rakitovo, İ. Klinçarov Cad. No 57 Tel.: +359 3542 2021 Yüzölçümü: 246,6 km² Toplam Yerleşim Yeri: 3 Nüfus: 15.450 kişi http://www.rakitovo.net/
 SEPTEMVRI	Belediye Başkanı: Marin Raçev Adres: 4490 Septemvri, Al. Stamboliyski Cad. No 37A Tel.: + 359 3561 7001; 7777 Yüzölçümü: 361,3 km² Toplam Yerleşim Yeri: 32 Nüfus: 27.183 kişi http://www.septemvri.org/
 STRELÇA	Belediye Başkanı: Stoyno Çaçov Adres: 4530 Strelça, Drujba Cad. No 2 Tel.: + 359 3532 2020 Yüzölçümü: 224,5 km² Toplam Yerleşim Yeri: 5 Nüfus: 5.323 kişi http://www.strelcha.bg

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

 SARNİTSA	Belediye Başkanı: Nebi Bozov Adres: 4633 Sarnitsa, Svoboda Cad. No 20 Tel.: + 359 3547 2266 Yüzölçümü: 112,3 km² Toplam Yerleşim Yeri: 3 Nüfus: 4.952 http://www.sarnitsa.bg/
---	--

8. RAPORUN HAZIRLANMASINDA FAYDALANILAN KAYNAKLAR:

1. **Pazarcık Valiliği:**
<http://www.pz.government.bg/news.php>
2. **Pazarcık Belediyesi:**
<http://www.pazardjik.bg/>
3. **Batak Belediyesi:**
<http://www.batak.bg/>
4. **Belovo Belediyesi:**
<http://www.belovo.eu/>
5. **Bratsigovo Belediyesi:**
<http://www.bratsigovo.bg/>
6. **Velingrad Belediyesi:**
<http://m.velingrad.bg/>
7. **Lesiçovo Belediyesi:**
<http://www.lesichovo.bg/>
8. **Panagyurişte Belediyesi:**
<http://www.panagyurishte.org/>
9. **Peştera Belediyesi:**
<http://www.peshtera.bg/>
10. **Rakitovo Belediyesi:**
<http://rakitovo.info/>
11. **Septemvri Belediyesi:**
<http://www.septemvri.org/>
12. **Strelça Belediyesi:**
<http://www.strelcha.bg/news.php>
13. **Sarnitsa Belediyesi:**
<http://www.sarnitsa.bg/>

**T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ**

14. Pazarcık İli 2014 – 2020 Kalkınma Stratejisi:

<https://www.google.bg/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espy=2&ie=UTF-8#q=%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82+%D0%BF%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D1%80%D0%B4%D0%B6%D0%B8%D0%BA+%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD+%D0%B7%D0%B0+%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%B5+2014-2020>

15. Bulgaristan İstatistik Enstitüsü:

<http://www.nsi.bg/bg/content/11417/%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82-%D0%BF%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D1%80%D0%B4%D0%B6%D0%B8%D0%BA>

16. Bölgesel Profiller:

http://www.regionalprofiles.bg/var/docs/Profiles-2014/Pazardzhik_2014.pdf

17. Bulgaristan Ekonomi Bakanlığı:

<https://www.mi.government.bg/bg/themes/sektor-proizvodstvo-na-darven-material-i-izdeliya-ot-darven-material-i-kork-bez-mebeli-proizvodstv-516-276.html>

18. Bulgaristan Tarım ve Gıda Bakanlığı:

<http://www.mzh.government.bg/mzh/bg/home/12-10-02/.aspx>

19. Tarım Danışmanlık Ulusal Bürosu:

<http://www.naas.government.bg/bg/%D0%97%D0%B0%D0%9D%D0%B0%D1%81/%D0%A1%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0/%D0%A2%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%B8%D0%A1%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8/%D0%9F%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D1%80%D0%B4%D0%B6%D0%B8%D0%BA>

20. BEİS:

<http://beis.bia-bg.com/>

21. Bulgaristan Belediyelerinin Ulusal Birliği:

<http://projects-namrb.org/index.php/bg/>

22. Capital Dergisi:

http://www.capital.bg/biznes/kompanii/2015/04/06/2507754_frenski_sobstvenik_za_bentonit_a_v_kurdjali/

23. Kırcaali Haber Gazetesi:

http://www.kircaalihaber.com/?pid=3&id_news=17043

24. T.C. Filibe Başkonsolosluğu Ticaret Ataşeliği Raporları

T.C.
FİLİBE BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET ATAŞELİĞİ

Barış Yeniçeri
Ticaret Ataşesi

Türkiye Cumhuriyeti Filibe Başkonsolosluğu Ticaret Ataşeliği
Adres: Filip Makedonski 10, Filibe (Plovdiv) 4000, Bulgaristan
Tel.: 00359 32/ 275 185 (186)
Faks: 00359 32/ 275 185
www.ekonomi.gov.tr
e-mail: **filibe@ekonomi.gov.tr**
Facebook: **T.C. Filibe Ticaret Ataşeliği**
Twitter: **TCFilibeTA**

Raporu hazırlayan: Uzman Deniz Yumer

İletişim : İlave etmek istediğiniz konular ve öneriler için bize e-mail adresimiz üzerinden ulaşabilirsiniz: **filibe@ekonomi.gov.tr**